

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

„עת לבנות“...

שנת הבנין

”ויהי בשלשים שנה”

תשמ”ט-תשע”ט

160, 35, 60, 1000

פרטים בקרוב...

לזכות

החיילת ב”צבאות השם” חי’ מושקא תחי
ולזכות הורי ר’ ירחמיאל ומרת אילה שיחיו
ריבקי

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל
מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה
בטוב הנראה והנגלה
לנח”ר כ”ק אדמו”ר מלך המשיח שליט”א

לזכות

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח שליט”א

מהרה יגלה אכ”ר
יה”ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,
חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל
ותיכף ומי”ד ממ”ש נראה בעיני בשר
בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –
”לאלתר לגאולה” ו”הנה זה משיח בא”
ובעגלא דידן יתגלה לעין כל
ויולכנו קוממיות לארצנו הק’
ויבנה ביהמ”ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלמה
נאו מי”ד ממ”ש ממש!

לזכות

החיילת ב”צבאות השם” חי’ מושקא תחי
לרגל לידתה בשי”פ בראשית, כ”ז תשרי ה’תשע”ט
ולזכות הורי ר’ שמואל יוסף ומרת דבורה שיחיו

גרנובטר

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל
מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה
בטוב הנראה והנגלה
לנח”ר כ”ק אדמו”ר מלך המשיח שליט”א

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים
ב-770 – בית חיינו – בית משיח
להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם
מתוך הרחבה ומנוחת הנפש
לנח”ר כ”ק אדמו”ר מלך המשיח שליט”א
ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא
בקבלת פני משיח צדקנו – כ”ק אדמו”ר שליט”א
יחד עם כל בני”י שליט”א בכל מושבותיהם
ותיכף ומי”ד ממ”ש, נאוו!

דברי משיח

ה’תשמ”ט

התוועדות ש”פ נח, ד’ מרחשון

מכבוד קדושת

אדמו”ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט”א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

הוספה: פנינים מה”יחידות” לחברי הקרן לפיתוח ”מחנה ישראל” תשנ”ב בפרסום ראשון (ח”י)

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

ה’ תהא שנת עצמות טובה

קט”ז שנה לכ”ק אדמו”ר מלך המשיח שליט”א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ נח – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות ש"פ נח, ד' מרחשון תשמ"ט (לפני שלושים שנה, וכקביעות שנה זו) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח" – ה'תשמ"ט.
בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" נבחרים מה"יחידות" לחברי הקרן לפיתוח "מחנה ישראל", אור לח' תשרי תשנ"ב – בפרסום ראשון.¹

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), תל' זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובהן בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנשי והתמימים: אנא, מי שבידו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ח-תש"נ), שיואל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוהו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומיד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,
בד"ח מרחשון, ה'תשע"ט (ה' תהא שנת עצמות טובה),
קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(1) בעת הופעת דברי משיח תשנ"ב ח"א הי' רק חלק קטן מהר"ד תח"י, ובתקופה האחרונה הגיע לידיו סרט וידיאו מה"יחידות" במילואה (כשלוש וחצי שעות). אי"ה בקונטרסים הבאים נפרסם פנינים נוספים מ"יחידות" זו.

(2) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ד' הנחות: שיחה א' נערכה ע"פ ב' הנחות (ה"תוכן קצר" שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים", וה"ר"ד" שי"ל ע"י מערכת "פאקס א' שיחה"), ונוספו בה פרטים מה"השלמות" לשיחה המוגהת שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק"; ושאר השיחות נערכו ע"פ הנחת "ועד הנחות התמימים", ונוספו בהן פרטים משאר הנחות הנ"ל. לשלימות הענינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 30 ואילך).

הנ"ל אמר שיש ששה דונם ליד מרכז הקניות שרוצים למכור לו בשלוש מיליון דולר, ושאל האם לקנות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אבל זה במחיר מוזל בשביל שזה על יד הבנינים שלך, או מחיר רגיל?".

הנ"ל: זה במחיר יקר, בגלל שזה ליד מרכז הקניות שלי. זה יותר יקר. האם כדאי לקנות?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יותר יקר, אם כן אין כדאי לקנות עתה".

הנ"ל (לא הבין, ו) שאל שוב: לקנות?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "לא לקנות".

הנ"ל ביקש ברכה לקבל את כל הרשימות הדרושות עבור השטחים שכבר יש להם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בשורות טובות והצלחה רבה, בשורות טובות. לשנה טובה ומתוקה".

• א' שאל האם כדאי להודיע על פשיטת רגל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זה צריך לברר דעת עורך דין ידד, האם כדאי במצב שלך להיכנס לבאנקראפסי? אבל לזה צריך לדעת כל התוצאות, שלזה צריך לשאול עורך דין, ובשביל שיענין כדוש – צריך ליקח עורך דין [שהוא] גם כן ידד, שאז יתעניין באופן יותר קבוע ובאופן יותר עמוק. ואין שתחליט – יהי בהצלחה, בשעה טובה ומוצלחת".

צילום כתי"ק אדמו"ר מלך המשיח

שליט"א – הוספה לשיחה זו

(נדפס לעיל ע' 23)

הנ"ל אמר שיש ששה דונם ליד מרכז הקניות שרוצים למכור לו בשלוש מיליון דולר, ושאל האם לקנות.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אבל זה במחיר מוזל בשביל שזה על יד הבנינים שלך, או מחיר רגיל?".
הנ"ל: זה במחיר יקר, בגלל שזה ליד מרכז הקניות שלי. זה יותר יקר. האם כדאי לקנות?
כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יותר יקר, אם כן אין כדאי לקנות עתה".
הנ"ל (לא הבין, ו) שאל שוב: לקנות?
כ"ק אדמו"ר שליט"א: "לא לקנות".
הנ"ל ביקש ברכה לקבל את כל הרשימות הדרושות עבור השטחים שכבר יש להם.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בשורות טובות והצלחה רבה, בשורות טובות. לשנה טובה ומתוקה".
• א' שאל האם כדאי להודיע על פשיטת רגל.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זה צריך לברר דעת עורך דין ידד, האם כדאי במצב שלך להיכנס לבאנקראפסי? אבל לזה צריך לדעת כל התוצאות, שלזה צריך לשאול עורך דין, ובשביל שיענין כדוש – צריך ליקח עורך דין [שהוא] גם כן ידד, שאז יתעניין באופן יותר קבוע ובאופן יותר עמוק. ואין שתחליט – יהי בהצלחה, בשעה טובה ומוצלחת".

קאי על הגאולה האמיתית והשלמה, שאז יהי "פרזות תשב ירושלים"²¹² (ללא חומה, למעלה ממדידה והגבלה), ביחד עם "ואני אהי' לה . . חומת אש"²¹³ – הן בנוגע לענינים רוחניים, "ירושלים" על שם יראה ועל שם שלם²¹⁴, שלמות היראה, והן בנוגע לענינים גשמיים.

ונכנסים לשם מתוך קפיצה וריקוד ("און מ'שפרינגט און מ'טאנצט אַהינצו אַריין") – לבלי גבול – ביחד עם כל השיעורים וביחד עם כל בני ישראל.

ונעשה "נייחא בעליגנים ונייחא בתחתונים", בתכלית השלימות והתמימות, ומתוך שמחה וטוב לבב, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לש"ץ שי' לנגן "יהי רצון . . שיבנה ביהמ"ק". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 5:00].

(214) ראה תוד"ה הר' – תענית טז, א (מב"ר פנ"ו, י). וראה גם לקו"ת פ' ראה כט, ד. ר"ה ס, ב. ובכ"מ.

(212) זכר' ב, ח.
(213) שם, ט.

ר"ד ב"יחידות" לחברי הקרן לפיתוח "מחנה ישראל" תשנ"ב

יום ראשון, ז' תשרי

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אז יש לכם פרסום וגם אייג'נט, אזי טוב מאוד, ויהי בהצלחה רבה, ובשורות טובות".

הנ"ל: השאלה האם אנו יכולים עכשיו, עם הכסף הזה שנקבל, להמשיך הלאה בבני?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "כיון שיש לכם הרבה בנינים, אזי אין כדאי להשקיע בשנה זו עוד כסף בבנינים".

הנ"ל (לא הבין, ו)שאל שוב האם להשקיע את הכסף שירוויח בבנינים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "לא להשקיע בבנינים נוספים, עד שתעבור כל השנה, ובינתיים תמכור עוד כמה מהבנינים".

• א' אמר שהוא ועוד שני שותפים בונים מרכז קניות בראשון לציון, חולון ובת ים, ויש להם שם 150 חנויות, ושאל האם יוכלו למכור את החנויות בקלות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יש לך גם כן אייג'נט? שהוא מתעסק בחיפוש לקוחות?".

הנ"ל: כן, גם פרסומות גדולות מאוד; יש לנו פרסום ביחד עם הפרסום שיבוא המשיח!

(1) = סוכן.

בס"ד. התוועדות ש"פ נח, ד' מרחשון ה'תשמ"ט

הנחה בלתי מוגה

– שיחה א' –

א. כמדובר כמה פעמים – בכל שבת ישנו ענין פרטי, נוסף לענין הכללי שבכל שבת ושבת, ונוסף לענין הכללי שבכל יום ויום (ועד"ז כלל לאחר כלל, וכן בנוגע לענין הפרטי – פרט לאחר פרט).

ובענינו – הרי זה שבת פרשת נח:

בפרשת נח מדובר אודות המבול, שע"ז נעשה שינוי וחידוש בכל העולם ובכל סדר ההשתלשלות, כדאיתא במדרש¹ שלאחר שיצא נח מהתיבה "עולם חדש ראה". והחידוש שפעל המבול הוא גדול כל כך, עד שמדמים כמה שינויים שאירעו אח"כ להשינוי קודם המבול ולאחריו.

וצריך להבין:

א) במה מתבטא השינוי והחידוש שפעל המבול?

ב) אפילו באם יהי ביאור על גודל החידוש שנעשה ע"י המבול – הרי חידוש זה הי' קשור לכאורה רק עם יחידים, ואיך אפשר לומר שכמה יחידים פעלו חידוש כזה בכל העולם וסדר ההשתלשלות?

ובפרט ע"פ הידוע² שכל ה"שית אלפי שנין דהוי עלמא"³ (יחד עם "חד חרוב"⁴) זהו שמיטה אחת, וישנן בכלל ז' שמיטות, עד להשלימות דז' פעמים ז', ועד לנ' אלפים יובלות⁴, שעפ"ז מובן שדור המבול הוא פרט קטן ביותר לגבי כל הז' שמיטות וכו'. ומכל מקום אומרים שע"י דור זה נעשה חידוש בכל סדר ההשתלשלות!

ב. והביאור בזה:

בנוגע לז' השמיטות, מבואר בכתבי האריז"ל⁵ שדוקא שמיטה הב' היא בגשמיות, משא"כ שמיטה הא' והשמיטות שלאחרי שמיטה הב' הן ברוחניות.

ועפ"ז מובן גודל ה"שטורעם" דשמיטה זו דוקא – שדוקא בה הי' מתן תורה ויציאת מצרים (שאי' היתה לידת עם ישראל⁶, "לקחת לו גוי מקרב גוי"⁷) וכו' וכו', וכל הענינים

(5) שער מאמרי רשב"י לזח"ג (אד"ר) קלה, א. ספר הליקוטים פ' כי תשא. שם פ' קדושים. וראה תו"א שם.
(6) יחזקאל פרק טז. וראה תו"א ר"פ וארא. תו"ח וארא צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ עז, סע"ב ואילך. ובכ"מ.
(7) ואתחנן ד, לד.

(1) ב"ר פ"ל, ח.
(2) תו"א שמות נא, ד. וש"נ.
(3) ר"ה לא, א. א. סנהדרין צז, א.
(4) ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ס"ע רסח.
(5) שער מאמרי רשב"י לזח"ג (אד"ר) קלה, א. ספר הליקוטים פ' כי תשא. שם פ' קדושים. וראה תו"א שם.
(6) יחזקאל פרק טז. וראה תו"א ר"פ וארא. תו"ח וארא צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ עז, סע"ב ואילך. ובכ"מ.
(7) ואתחנן ד, לד.

הנעלים שהיו במשך שמיטה זו. – דלכאורה, הרי ישנן עוד שש שמיטות, ועד נ' אלפים יובלות, ומהו כבר גודל ההפלאה ("וואָס איז שוין דער געוואָלד") דמתן תורה וכו' דוקא בשמיטה זו?!

אבל ע"פ הנ"ל שדוקא שמיטה זו היא בגשמיות, משא"כ שאר השמיטות הן רק ברוחניות – מובן, כי הכוונה דבריאית כל השמיטות וכל היובלות – "נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים"⁸ – נפעל ע"י עבודת בני ישראל בעולם הזה הגשמי דוקא [משא"כ באם ילמדו שלא רק שמיטה זו היא בגשמיות – תיווצר "מהפכה" (יועט ווערן אַן איבערקערעניש" בכתמה וכמה ענינים)].

ועפ"ז מובן, דאף שה"שית אלפי שנים" שעולם הזה "הוא קיים" הוא רק שמיטה אחת בין ז' שמיטות ונ' אלפים יובלות, עם כל זה, הנה תכלית הכוונה דדירה בתחתונים היא דוקא בשמיטה זו בפרט, ולכן ע"י העבודה דשמיטה זו – אפילו פעולה אחת ע"י יחיד – נכלל בזה ונעשה עלי' בכל ה' שמיטות ונ' אלפים יובלות.

ועפ"ז יש תוספת ביאור בגדלות ותענוג ("פאַרנעם און געשמאַק") והתפעלות דמעשינו ועבודתנו בזמן הזה, אפילו פעולה אחת בלבד – שהרי דוקא ע"י מעשינו ועבודתנו בשמיטה זו (ב"שית אלפי שנים דהוה עלמא", משא"כ אלף השביעי קשור בעיקר עם קבלת שכר⁹, שלכן מונים לפעמים את ה"שית אלפי שנים" בנפרד מאלף השביעי) נשלמת הכוונה בבריאית כל העולם וכל השמיטות והיובלות!

ולפלא, שכאשר לומדים ענין זה – לא שמים לב לכך!

והרי התפעלות זו קיימת אפילו כאשר לומדים ענין זה בחסידות בפשטות ובשטחיות, מבלי להתעמק בזה, או אפילו אם לומדים באופן שמלכתחילה ניגשים להענין ללא התפעלות, ולומדים סתם שעכשיו היא השמיטה הב' – שהרי עליו לחשוב ("אַ טראַכט טאַן"): מדוע מספרים לו זאת? אלא שזהו כדי שיידע את גודל ה"שטורעם" דעבודתו בשמיטה זו, להיותה השמיטה היחידה בעולם הזה הגשמי.

וההתפעלות בזה גדולה יותר כאשר מתבוננים בכך שהקב"ה ה' יכול לעשות את כל זה באופן אחר, ואעפ"כ עלה ברצונו ית' שיהי' דוקא באופן זה!

[וע"ד הידוע (וכמדובר כמה פעמים)¹⁰ בנוגע לספירות, שמצד הקב"ה אין הכרח שיהיו עשר ספירות דוקא, אלא ה' אפשר להיות (ואכן ה' בפועל) "ספירות אין קץ"¹¹,

(8) תנחומא נשא טו. בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. (135'6).

תניא רפ"ו. (9) ראה תניא פל"ו בהגהה. (11) ראה מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' קסט. וראה ספר הערכים – חב"ד ערך אוא"ס (ג) (כרך ג ע' קצג ואילך). וש"נ.

(10) ראה שיחת ש"פ ריצא תשמ"ח (סה"ש ח"א ע' ואילך).

והטעם לזה הוא כי "נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" דוקא, ולכן צריך קנין בשלימות (ובפרט דקרקע העולם) להיות ע"י כסף גשמי, ובפרט "עובר לסוחר".

ועי"ז קונה כל אחד מישראל את "מערות המכפלה" ברוחניות, דקאי על שכר "כפול ומכופל"²⁰²; ויש לומר שזה קאי על שכר רוחני ושכר גשמי, ע"ד ("נח נח") "נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים"²⁰³, כי ע"י העבודה דעשיית דירה בתחתונים – שבוה היא הכוונה בעצמותו ית' – מקבלים את כל הענינים, הן בגשמיות והן ברוחניות, ובאופן של מנוחה, שמחה ותענוג, ועד לתכלית השלימות ד"נייחא" – "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁰⁴.

והביאור:

בנוגע לשכר על תורה ומצוות, ישנם שני ביאורים בחסידות: לפעמים מבורר ששלימות השכר על תורה ומצוות הוא שכר רוחני, כי תורה ומצוות הוא ענין הכי נעלה ברוחניות, וזהו באין ערוך לשכר גשמי בגשמיות העולם; ובמקומות אחרים מבורר, שהשכר הכי גדול על המצוות הוא – "שכר מצוה מצוה"²⁰⁵, הצוותא וחיבור²⁰⁶ עם עצמותו ית' שמקבל יהודי דוקא בעולם הזה הגשמי, שהוא שלא בערך לשכר רוחני, ולגבי דרגא זו ("ד"שכר מצוה מצוה" – צוותא וחיבור עם עצמות) שכר רוחני הוא רק בדרך סגולה.

וזהו מה שצוּעק יהודי: כאשר הוא מקיים מצוה – אינו מספיק כלל שיתנו לו על כך שכר רוחני! הוא אמנם לא מוותר על זה, אבל הוא רוצה יותר מכך: הוא רוצה גם (ובעיקר) את הגילוי ד"שכר מצוה מצוה" – הצוותא וחיבור עם עצמות ומהות!

וביחד עם זה ("שכר מצוה מצוה" בעולם הזה הגשמי) מקבל יהודי גם שכר רוחני – כל הש"י עולמות²⁰⁷, ועד לב' פעמים ש"י, "ישיש"²⁰⁸ – תר"ך עולמות²⁰⁹, שזה קשור עם "שוש אשיש בה"²¹⁰ (כמ"ש בהפטרה דשבת שלפני ראש השנה; וגילוי ענין זה הוא בראש השנה²¹¹). וזה קשור עם ענין השמחה, ובלשון עתיד ("אשיש"), המורה על שלימות השמחה כפי שיהי' לעתיד לבוא.

כח. ויהי רצון, שמכל "שיעורים" אלו – כולל השיעור ברמב"ם – ניכנס בריקוד ("זאָל מען אַריינטאַנצן") לבלי גבול ממש שהוא למעלה מכל שיעור והגבלה, שזה

(202) ראה ב"ר פנ"ח, ח.

(203) ראה ב"ר פ"ל, ה. זח"א נח, ב.

(204) תמיד בסופה.

(205) אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא רפ"ז.

(206) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. מז, ב. שלח לו, ד.

ובכ"מ – נסמנו בסה"מ פורים ע' ז הערה 55.

(207) עוקצין בסופה.

(208) ראה סה"מ תרל"ד ע' כז. וש"נ.

(209) בהנחה אחרת מובא ענין זה לעיל סי"ח,

בהמשך להמוכר שם אודות ב"פ קכ"ז. ושם: ע"ד

שמצינו בנוגע לכללות העולמות – לא רק "שלוש

מאות ועשרה עולמות", בגימטריא "ישיש", אלא גם ב"פ

"ישיש" (תר"ך), בגימטריא "ישיש".

(210) ישיש"א, י.

(211) ראה לקו"ת נצבים מה, א.

ובספר קנין גופא, השיעור היומי הוא בהלכות זכי' ומתנה, ששם¹⁹² מדובר אודות דיני שושבינות, ש"בזמן שישא אדם אשה משלחין לו . . מעות", ו"אם ישא הוא (השני – שולח המתנות) אשה יחזור וישלח לו". אבל בזה ישנו תנאי והגבלה: "ולא נאמרו דיני שושבינות אלא במעות בלבד"¹⁹³.

ולכאורה זהו דבר פלא: מדוע הדין הוא דוקא במעות בלבד, ולא בפירות וכיו"ב?

ויש לבאר ולקשר זה עם הנהגת אברהם אבינו (שסיפור ימי חייו מתחיל בסוף פרשתנו), כפי שנלמד בפרשיות הבאות:

כשהלך אברהם לקנות את מערת המכפלה [נוסף על הקנין דארץ ישראל כולה בהפעולה ד"קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה"¹⁹⁴], מספרת התורה שבני חת רצו לתת לו אותה בחינם למען כבוד אברהם – "נשיא אלקים אתה בתוכנו . . לא יכלה ממך גוי"¹⁹⁵, אבל אברהם לא הסכים לכך, אלא אמר שהוא רוצה לקנותה דוקא בקנין כסף – "בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחוזת קבר"¹⁹⁶, עד שאח"כ, כשעפרון התווכח עמו באמרו "לא אדוני – לא תקנה אותה בדמים"¹⁹⁷, התעקש אברהם שרוצה לקנותה דוקא בדמים, "נתתי כסף השדה"¹⁹⁸, עד שאברהם הצליח ("הָאֵט אויסגעפֿירט"), ובהסכמת עפרון – "וישקול אברהם . . ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר"¹⁹⁹.

ואחד מהטעמים לזה שאברהם רצה לקנותה, וקנה אותה, דוקא בכסף, ולא ע"י קנין של מתנה או ע"י פירות וכיו"ב – הוא כי קרקע נקנה דוקא בכסף²⁰⁰, להיות שקנין בכסף הוא הקנין הכי מושלם ומבורר, והאופן הכי חזק בקנין. ובפרט כסף ש"עובר לסוחר", "שמתקבלים בשקל בכל מקום"²⁰¹, שכל סוחר יכול להשתמש בכסף, ובמילא זהו קנין לכולי עלמא, בכל מקום.

ועד"ז מובן גם בנוגע לדין הנ"ל ברמב"ם, מדוע דיני שושבינות הם במעות בלבד – מצד המעלה בכסף לגבי ענינים אחרים.

כז. הלימוד וההוראה מזה ב"והחי יתן אל לבו":

הענין ש"לא נאמרו דיני שושבינות (קנין המתנה) אלא במעות בלבד" מלמד, ששלימות הקנין דעניני העולם להקב"ה (ע"י עבודת ישראל) הוא דוקא בקנין כסף גשמי, היינו קנין שלם ותמים כו', שדוקא עי"ז מקנים קרקע, המורה על גשמיות העולם.

(192) פ"ז ה"א"ב.	(197) שם, יא ובפרש"י.
(193) שם הט"ו.	(198) שם, יג.
(194) לך לך יג, יז. ראה ב"ב ק, א ובפרש"י (ד"ה	(199) שם, טז.
כדי).	(200) קידושין כו, א.
(195) חיי שרה כג, ו.	(201) פרש"י עה"פ.
(196) שם, ט.	

בלתי מוגה

ומכל מקום רצה הקב"ה שבמקום מעשינו ועבודתינו – ששם נתאוה לדירה בתחתונים – יהיו דוקא עשר ספירות, "עשר ולא אחד עשר", "עשר ולא תשע"¹².

וזהו מה שאמר הבעש"ט¹³ שאפשר להיות שהנשמה יורדת למטה ועובדת עבודתה במשך ע' שנה, וכל זה הוא בכדי לעשות טובה ליהודי. והיינו, שפרט א' – הטובה לזולת – כוללת בתוכה כל כללות עבודתו ותכלית ירידת נשמתו לעולם הזה. ומכיון ש"אין . . איתנו יודע עד מה"¹⁴, לכן צריכים לקיים כל פרט ופרט בעבודת האדם עם כל ה"שטורעם", כי יכול להיות שפרט זה הוא העיקר והכוונה שבשבילו ירדה הנשמה למטה!

ועפ"ז מובן גם בעניננו, דע"י דור המבול – אף שהוא פרט בכל השמיטות, והיו שם רק אנשים מסויימים, מכל מקום – נעשה חידוש בכל סדר ההשתלשלות.

ג. אמנם עדיין יש להבין, מהו החידוש הגדול שפעל המבול בעולם?

דהנה, ידוע שהמבול פעל שינוי במעשה בראשית, שלאחריו היתה הבטחת הקב"ה ד"זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישובותי"¹⁵. אבל לכאורה אין זה חידוש, שהרי גם לפני המבול ה' מציאות העולם ויום ולילה, וע"י המבול ניתוסף רק שבמציאות זו יהי' התוקף של "לא ישובותי"?

מעשה בראשית שהוא בריאת יש מאין – הוא חידוש גדול, שהרי זהו רק בחיק הבורא¹⁶ ולא בחיק הנבראים, אבל המבול שהביא להבטחה ד"לא ישובותי" אינו חידוש במציאות העולם, כי אם רק שינוי שיהי' "לא ישובותי", ועד שינוי זה הוא בחיק הנבראים, ובפרט שהמבול בא מצד חטא הנבראים, ואם הנבראים היו עושים תשובה לא ה' התוקף ד"לא ישובותי" שע"י המבול.

והביאור בזה: תכלית הכוונה ד"נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" היא לא לענין דיש מאין, אלא דוקא להשינוי דיש מיש.

דהנה, הכוונה העליונה היא שהאדם ישאר במציאותו הוא (יש), ורק שישנה את מציאותו מיש הגשמי (אפילו יש דקדושה) ליש האלקי. ושינוי זה נעשה ע"י האין שבאמצע¹⁷, וב' בחינות באין¹⁸ – תחילה הביטול דאין, ואח"כ שנעשה אין הקרוב להיש האמיתי, עד שיש הנברא נעשה חד עם יש האמיתי¹⁹.

(12) ספר יצירה פ"א מ"ד.	תרס"א ע' קצט. תש"ז ע' 238.
(13) "היום יום" ה אייר.	(18) שערי אורה שער הפורים סכ, ב ואילך. תו"ח
(14) תהלים עד, ט.	בשלח רסו, א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע'
(15) פרשתנו (נח) ט, כב.	רג ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פמ"ב
(16) ראה אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).	(ע' מדר) ואילך. תרס"ו ע' רכ ואילך. ועוד.
(17) ראה ביאורו" (לאדהאמ"צ) בשלח מג, ג. סה"מ	(19) ראה ביאורו" שם. סה"מ תרס"א שם ע' קצא
	ואילך. סה"מ נ"ך מאחז"ל ריש ע' רד. וש"נ.

בלתי מוגה

וענין זה נפעל בגלוי ע"י המבול, שלא נתחדש דבר באופן של יש מאין, כי אם שנשאר מציאות וישות של העולם, רק שנשתנה ונעשה מזוכך²⁰, עד שהמבול הוא כעין הכנה והקדמה להגילוי דמתן תורה, שאז נתבטל הגזירה ד"עליונים לא ירדו למטה כו"²¹, ונעשה החיבור בין יש הגשמי עם יש האמיתי.

וכמו שהוא בנוגע להעולם – כן נעשה גם בנח, שע"י המבול לא נתבטלה מציאותו של נח, רק החילוק הוא שע"י המבול ניתוספה בו המעלה דתשובה, הביטול דאין שבין יש ליש, ועי"ז נעשה "איש צדיק תמים"²², שלימות הענין ד"תמים תהי' עם ה' אלקיך"²³.

ואף שיש בזה ד' דרגות – יש ויש וב' בחינות אין באמצע – מכל מקום הכוונה בזה היא הנקודה אחת שלמעלה, ועד שם הוי' שמהוה את כל סדר ההשתלשלות, שהכל הוא מאמיתית המצאו – נקודה אחת, שהיא הבחינה ד"לא אתרמיז בשום אות וקוץ"²⁴, ואעפ"כ, בחינה זו נמשכת ומתגלה בד' אותיות הוי', ובהפרטים דד' אותיות שם הוי' ניכרת הנקודה ד"לא אתרמיז" וכו'.

והטעם שהשינוי שבבריאה עצמה, מיש ליש, הוא שינוי גדול יותר אפילו מהשינוי דבריאת יש מאין, הוא – כי ענין השינוי מיש ליש קשור לעבודת האדם, שזהו דבר עיקרי ונעלה יותר מהענין דעצם הבריאה – יש מאין.

ד. ויש לומר, שענין זה נרמז בפרשה דשבוע הבא – פרשת לך לך, הבאה בהמשך לפרשת נח, שבפרשת נח מדובר אודות ארץ מולדתו של אברהם, ובפרשת לך לך בא ציווי ה' לאברהם – "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"²⁵, שהוא שינוי מארץ מולדתו (יש הנברא) לארץ אחרת (יש האמיתי), אלא בינתיים צריך להיות השינוי והביטול (אין באמצע) ד"לך . . מבית אביך", ושינוי זה יביא להגילוי ד"אראך".

ויש לקשר זה עם המדובר לאחרונה²⁶ אודות "שנת הילד והילדה", ובהדגשה "ילד וילדה" דוקא ולא "בן ובת"²⁷, כי השם "בן ובת" מדגיש את שייכותם להוריהם, כולל גם איך שהם נמשכים אחרי הוריהם ויש להם את הטבע של הוריהם – "ארצך ומולדתך ובית אביך", משא"כ השם "ילד וילדה" מדגיש שפועלים בהם שיהי' "לך . . מבית אביך", ויהיו מציאות בפני עצמם; וכפי שהם מציאות לעצמם לא צריכים לבטלם ולשנותם למציאות חדשה, כי אם לחנכם ולגלות את אמיתית מציאותם ולהביאם "אל הארץ אשר

(20) ראה תו"א ריש פרשתנו. תו"ח פרשתנו נח, ד פנחס פ, סע"ב. ובכ"מ.
(25) ר"פ לך לך (יב, א).

(21) תנחומא וארא טו. שמר"פ פ"ב, ג.
(22) ריש פרשתנו (נח ו, ט).

(23) פ' שופטים יט, ג.
(24) ראה זהר ח"א קסז, ב. ח"ג יא, א. רנז, ב. לקו"ת

(26) שיחת ש"פ בלק תשמ"ח (סה"ש ח"ב ע' 8-537).
(27) ובכ"מ. שיחות שנה זו: י"א תשרי; יום ד' דחה"ס ל"צבאות השם"; ש"פ בראשית (דברי משיח) ס"י יא.

(27) ראה גם שיחת ש"פ בראשית הנ"ל ס"י.

שהרי זהו ענין של השגחה עליונה כנ"ל, ולכן אפשר ללמוד מזה הוראה בנוגע לעבודת האדם.

ומזה גם מובן, שבנדון זה (כשאין עיכוב בדבר) אפשר להפיק לימוד והוראה בכלל משיעורי תורה שלומדים בזמן מסויים. ולדוגמא – בנוגע לדרשן שמחפש ענין שבזה יהי' תוכן הדרשה שלו ביום זה בבית הכנסת או בהתוועדות וכו', הרי לכל לראש צריך לדבר אודות ענינים שהזמן גרמא, כולל – מהענינים שלמד בשיעורי היום.

אבל לאידך גיסא: כשמקבלים הוראה ושליחות מסויימת, הנה באם יש בזה משום עיכוב מסויים ("אויב דאָס וועט עפעס-וואָס מעכב זיין") בקיום השליחות – אסור ללכת תחילה לחפש סימנים ורמזים, אלא יש לקיים את השליחות מיד.

ונוסף לזה: עבודת ה' לא צריכה להיות באופן ניסי ("אין סומכין על הנס"), אלא יהודי צריך להשתדל ע"פ טבע בכחותיו וכו' (כנ"ל). ולכן צריך להיות שיקול הדעת בנוגע לכל ענין מסויים – האם עדיף לסמוך על סימן מלמעלה (עי"ז שמסתכלים בספר וכי"ב), או שעדיף להשתמש בשכלו ולראות ע"ד הטבע כיצד להתנהג.

כה. ומזה ישנה גם הוראה בנוגע להנהגת המוסדות:

מצינו בכמה מוסדות הנהגה שלפעמים מחלקים תפקיד מיוחד של המוסד ע"פ גורל. ובזה ישנה המעלה הנ"ל – שסומכים על ההשגחה מלמעלה, עי"ז שמטילים גורל.

אבל לאידך גיסא, לפעמים תיתכן מעלה כשמחלקים את התפקיד (לא ע"פ גורל, אלא) בין כמה וכמה מהמוסד, או שלכל אחד מהמוסד יהי' בו חלק, שבזה ישנה המעלה שלכל אחד יש חלק, ולא רק אחד לבדו (הזוכה בגורל).

ומצד שני לפעמים יכולה להיות מעלה בגורל – שע"ז יש להיחיד (הזוכה בגורל) את האחריות המלאה בזה, בידעו שניתן לו לקיים כל הענין.

וההנהגה בפועל – צריכה להיות לפי שיקול הדעת בכל מצב לפי ענינו, כיצד עדיף להתנהג במצב מסויים זה.

כו. ולאחר הקדמה זו, מובן בנוגע לעניננו – היסוד ללימוד הוראה משיעור היומי ברמב"ם, והוראה בקשר עם הזמן שלומדים את השיעור.

השיעור היומי ברמב"ם הוא בספר קנין – המבטא ענין והוראה כללית בעבודת ה', ד"אני נבראתי לשמש את קוני"¹⁹⁰ – להקנות את כל עניני העולם להקב"ה (כמדובר בהתוועדויות הקודמות¹⁹¹).

(191) דברי משיח – שיחת ליל שמח"ת שנה זו ס"י-יא.

(190) משנה וברייתא סוף קידושין.

שהרי, כשנשיא הדור שולח בשליחות מסוימת לילך ולהפיץ או להדפיס וללמד חסידות וכיו"ב – אין מקום לדחות זאת ע"י שהולכים תחילה לחפש סימנים ורמזים בספרים באם כדאי לעשות כן או לא; כאשר הנשיא שולח בשליחות – לכל לראש צריכים לקיים את השליחות בשלימות בלי חשבונות (ולאחר קיום השליחות בפועל יכול ללכת לחפש סימנים באם רוצה...).

– מובן, דלהיות ש"אין סומכין על הנס¹⁸⁵, צריך השליח לחפש את כל הדרכים בדרך הטבע ע"פ שכלו לקיים את השליחות באופן הכי טוב. אבל זהו רק בנוגע לאופן קיום השליחות; משא"כ בנוגע לעצם הענין האם עליו לקיים את השליחות – אין ענינו של השליח ללכת לעשות חשבונות ולחפש רמזים וכו' האם עליו לקיים את השליחות. ויתירה מזו: אין זה ענינו אפילו לעשות חשבון האם הוא יצליח, אלא צריך להיות מונח אצלו בפשטות, שמכיון שהוא הולך בשליחות של נשיא דורנו, ו"שלוחו של אדם כמותו¹⁸⁶, בודאי יצליח!

ועד"ז הוא גם בנוגע לשליחות עתה: כששולחים משהו לקיים ענין מסוים – לכל לראש מוטלת עליו האחריות לקיים את שליחותו, בלי חשבונות מהצד ורמזים וכו'; כמובן – באופן של דרכי הטבע, ובדרכי נועם ובדרכי שלום, אבל בכל התוקף, ובודאי לא להתפעל מסימנים וכו', וגם לא להתפעל ממניעות ועיכובים, אפילו באם ישנם קצת מניעות. ובפרט שבאמת אין מניעות ועיכובים, אלא זהו רק "קול עלה נידף"¹⁸⁷, ובאמת גם לזה אין ממשות. ואדרבה – ע"י שחושב שאולי לא יצליח וישנה מניעה ועיכוב, הרי זה גופא נותן מקום למניעות ועיכובים; אבל ע"י הסרת מחשבתו מכך, בודאי שיתקטנו המניעות ועיכובים, ועד שזה יתבטל במציאות ("וועט דאס ווערן אויס מציאות"), ובודאי יצליחו בזה בהצלחה רבה!

ואפילו אם מחפשים סימנים כו' – הרי ע"פ כל הסימנים יוצא שיצליחו בזה בהצלחה רבה ומופלגה!

במה דברים אמורים כל הנ"ל – כאשר חיפוש סימנים מפריע לקיום שליחות מסוימת; אבל כאשר אין שליחות מסוימת, או שזה לא יעכב – יש מקום ויסוד להנהגה הנ"ל לחפש סימן ע"י פתיחת ספר וכיו"ב.

ונמצא שיש שני סדרים בהנהגת האדם:

כאשר אין עיכוב בדבר – מובן שיש מקום לעיין בספרים וכיו"ב ולחפש סימנים ורמזים כו' כיצד להתנהג בענין מסויים [כפי שרואים שאליעזר עבד אברהם עשה סימנים בנוגע לשידוך של יצחק ורבקה¹⁸⁸, וכן יהונתן בן שאול עשה סימנים¹⁸⁹, וכיו"ב],

(185) פסחים סד, ב.
(186) ברכות לד, ב. וש"נ.
(187) ל' הכתוב – בחוקתי כו, לו.
(188) חיי שרה כד, יב ואילך.
(189) שמואל"א כ, ה ואילך.

אראך", כי לפעמים אין זה (אמיתית מציאותם) בגילוי אצלם, ולא עוד, אלא שיתכן שרצונם הגלוי הוא להיפך.

ויש להביא דוגמא לדבר מברית מילה – שלא שואלים את התינוק (ויתירה מזה: עושים זאת בזמן שלא שייך לשאול אצלו) אם רצונו (הגלוי) בכך, ואדרבה – יודעים שיצעק מכאב (שהרי ע"פ תורה ישנו הענין ד"צער דינוקא"²⁸⁹), כלומר, שאין זה לרצונו (הגלוי), ואעפ"כ עושים זאת, מכיון שזוהי מציאותו האמיתית.

ה. וכן הוא בעבודת כאו"א (העבודה דשינוי מיש ליש), ע"י עבודת התשובה, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"²⁹⁰; לא שמבטל את מציאותו (של היש), כי אם באופן של תשובה, שחוזרים להמקום "אשר נתנה", יש האמיתי.

ובעבודת כאו"א הוא הענין דמסירת נפש, וכפי שמבואר בחסידות³⁰ שמסירת נפש הוא מה שמוסר את כל כחותיו וגופו אל ה' – שאוהב את ה' בלבד, "רץ לדבר מצוה"³¹ וכו' – וכל פרטים אלו חדורים עם מסירת נפש.

ובכללות: החילוק בין קודם המבול ולאחר המבול – העבודה דיש מיש, שמיש הנברא נעשה יש האמיתי – יש בחיי האדם בכלל, וזהו החילוק בכללות בין קודם הבר-מצוה ולאחר הבר-מצוה, שאז נעשה מחוייב בתורה ומצוות, שע"י נעשה בחייו הפרטיים ביטול הגזירה כו' בין קודם הצמצום ולאחר הצמצום (בדוגמא להמבול ומתן תורה), שע"י אפשר להיות גילוי העצמות למטה ביש הנברא.

ובפרטיות – הרי זה החילוק שישנו אצל כאו"א בכל יום ויום כשאומרים ברכת התורה – "ברכו בתורה תחילה"³², ענין הביטול ומסירת נפש³³, שזהו ההקדמה לכל הפרטים הבאים אח"כ בלימוד התורה במשך כל היום כולו.

ו. ולהעיר, שלפעמים חוזרים על ברכת התורה עוד הפעם במשך היום, כאשר עולים לתורה. ולפעמים יכולים אפילו לקבל ב' עליות.

ויש להעיר מהסיפור ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר³⁴, שאדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הי' מקפיד לקבל רק עלי' אחת לתורה ביום אחד (וגם ביום הכיפורים הי' עולה רק עלי' אחת – "מפטיר יונה"), וכפי שהי' בשמחת תורה שהי' לפעמים מקבל "חתן תורה" ולפעמים "חתן בראשית"³⁵ – עלי' אחת (ואז לא אמר את ההפסדה); ועכ"פ לא יותר מב'

(28) כתובות ח, א.
(29) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האוינו.
(30) ראה תניא פמ"א (נח, א). וראה גם שם ספכ"ה.
(31) ע"פ אבות פ"ד מ"ב.
(32) ב"מ פה, ריש ע"ב. נדרים פא, א.
(33) ראה לקו"ש חט"ו ע' 327. חיי"ט ע' 41. ובכ"מ.
(34) ראה גם סה"ש תש"ד ס"ע 160.
(35) ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשד"מ התועדות ב' (שיחות קודש ח"א ע' 464; התועדות ח"א ע' 362).

עליות, אבל זה ה' רק לעתים – שעלה לתורה פעמיים ביום, בשחרית ובמנחה³⁶ (וביום הכיפורים – מפטיר דשחרית ומנחה³⁷).

וסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שפעם א' אירע מקרה יוצא מהכלל – כשהי' אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מחוץ למדינה ונתנו לו עלי' שלישית, כי הם לא ידעו מזה שנוהר שלא לקבל ג' עליות.

בפועל לא שאלתי אז אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הטעם להקפדה זו. ויש לומר ולקשר זה עם כך שהעלי' הג' תתחדש דוקא לעתיד לבוא, בגאולה השלישית, שאז יהי' הגילוי דבית המקדש השלישי, משא"כ העבודה שבזמן הזה קשורה בינתיים רק עם שתי עליות (שני בתי המקדשות, "משכן משכן" ב' פעמים – ב' משכונות³⁸).

ז. ויהי רצון, שיהי' אצל כאו"א מישאל ב' הענינים: שתי העליות בזמן הזה, ומיד אח"כ יתעלו בעלי' הג' לעתיד לבוא, בקרוב ממש, בבית המקדש השלישי.

ולא רק "שלישי" – גם מלשון עילוי ומבחר, כמ"ש³⁹ "ושלישים על כולו", ע"ד כפי שהגאולה השלישית ובית המקדש השלישי הם מובחרים ושלא בערך לעליות שלפני זה (נוסף לכך שכוללים גם את המעלות שהיו לפני זה, בגאולה ובית המקדש הא' והב'⁴⁰) – אלא גם משולש, היינו שהשלישי כולל ומאחד את כל השלושה – הן המעלה דב' והן המעלה דג', היינו – הן המעלה דמעשינו ועבודתינו בזמן הזה (זמן הגלות) והן המעלה דהעלי' לעתיד לבוא.

[ומעין זה ישנו גם בעבודה בזמן הזה – ע"י "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך"⁴¹, "בשני יצריך"⁴², היינו ששני היצרים יתאחדו ע"י הענין ד"ואהבת את ה' אלקיך", שע"י ניתוסף עילוי שבאין ערוך, הגילוי דג'].

והרי ג' בפשטות קשורה עם גאולה – ג' ר"ת גאולה, וגם ר"ת גלות, כי ע"י שמכניסים את האל"ף ד"אלופו של עולם"⁴³ לגלות נעשית גאולה⁴⁴ (עיקר הר"ת דאות ג').

ומ"אלה תולדות נח נח²² ב' פעמים נכנסים מיד לעלי' השלישית – "לך לך . אל הארץ אשר אראך", בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהולכים לקרוא תיכף בתפילת מנחה.

או "פתוח תפתח"¹⁷⁷ וכיו"ב) היו רואים בזה סימן מלמעלה שצריכים לנהוג כך ויצליחו בזה בהצלחה רבה (או בהצלחה סתם כו'), והן ב"סור מרע"¹⁷⁵, שיימנעו מעשיית דבר זה, או ידחוהו לאחר זמן, וכיו"ב.

ומכיון שהנהגה זו היא "מנהג ישראל", ועד "מעשה רב"¹⁷⁸ (של נשים צדקניות שקיבלו כך מאמותיהן וסבתותיהן וכו') – בודאי יש לה מקום ויסוד בנוגע לאלו השייכים לזה, ובלשון חז"ל¹⁷⁹ "כל מעשיך יהיו לשם שמים", שב"מעשיך" מוצאים את ה"שמים" שבזה, כולל ע"י שפותחים ספר ורואים מה כתוב שם, שזה נעשה סימן מלמעלה (משמים) כיצד על היהודי להתנהג בפועל.

ואע"פ שפעם שמעתי כיצד כ"ק מו"ח אדמו"ר לגלג על הנהגה כזו (להסתכל בספרים למצוא רמז וסימן לסדר עבודתו כו') – הרי זה מפני שהנהגה כזו שייכת רק בענינים שבהם יש מקום לספק כו', ובכללות יותר – בעניני הרשות, "כל מעשיך יהיו לשם שמים", היינו שאינם "שמים" ממש, אלא "לשם שמים", בהם יש צורך לחפש ב"שמים" (בתורה) סימן איך צריכה להיות ההנהגה ב"מעשיך"; אבל כאשר זה מעכב קיום פעולה ושליחות מסויימת שיודע בוודאות שצריך לעשותה ע"פ תורה, ענין של "שמים" ממש – אין צורך לחפש סימנים כו', ופשיטא שאין לדחות את עשיית הדבר בגלל איזה סימן כו'.

[וכגון בנוגע לסיפור¹⁸⁰ – שאודותיו לגלג כ"ק מו"ח אדמו"ר – ששלחו חסידים גדולים וזקנים ועובדי ה' וכו' לפטרבורג בכדי להדפיס שם ספר חסידות¹⁸¹, והיו שם מנגדים לזה, ובפועל הדפיסו את הספר על שם אדמו"ר מהר"ש ולא על שם הצ"צ, והמנגדים טענו שזהו ספר של הצ"צ ולא של אדמו"ר מהר"ש, שע"י יצא ענין של היפך הגאולה (כי "האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם"¹⁸²), שהרי בכתב-יד רואים בפועל (לאלו ש"תואנה הם מבקשים"¹⁸³) שההערות הן בכתב-יד של אדמו"ר מהר"ש (ולא מצינו ענינים אלו בדרושי הצ"צ)¹⁸⁴ [הערות גם מלשון הארות (בא'), שההערה (והארה) גם מאירה את הפנים, וכן בנוגע לפנים המאמרים (שהם של הצ"צ), ואדמו"ר מהר"ש התעסק בזה ובמילא זה נקרא על שמו וכו'], אבל השמיטו את הערותיו של אדמו"ר מהר"ש ונשארו בעיקר דרושי הצ"צ – כי השלוחים מצדם לא התמסרו לדבר כדבעי, בהסתמכם על "סימנים" כו'].

(177) פ' ראה טו, ח.

(178) ב"ב קל, ב.

(179) אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

טושר"ע אור"ח סרל"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 646

בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.

(180) ראה הערת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

באוה"ת בראשית (כך ג) תע, ב. ר"ד כ"ה תשרי תש"ל

(המלך במסיכו ח"ב ע' עט ואילך).

(181) ספר "לקוטי תורה לג' פרשיות". המו"ל.

(182) אבות פ"ו מ"ו.

(183) ע"פ ל' הכתוב – ס' שופטים יד, ד.

(184) ראה "גידיל תורה" (ג.י.) תשל"ט חוברת א (כו)

ס"ז (ע' נב ואילך). וש"נ.

(42) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.

(43) ראה סמ"ק – הובא בב"י אור"ח סימן סא (ד"ה

כתב בסמ"ק). שו"ע (וראדה"ז) אור"ח שם סעיף ו.

וראה לקו"ת תזריע כג, ג. ועוד. וראה ברכות יג, ב.

(44) ראה ויק"ר פל"ב, ח. לקו"ת בהעלותך לה, ג.

ועוד. וראה בארוכה שיחות תנש"א: ש"פ אהור"ק

(דברי משיח ח"ג ע' 227 ואילך); ש"פ אמור (שם ח"ד

ע' 6 ואילך).

(36) ראה ספר המנהגים – חב"ד ע' 48.

(37) ראה ר"ד מוצאי יוהכ"פ תשכ"ט בסעודה (המלך

במסיכו ח"א ע' רמה). וראה "ליובאוויטש וחיל"י" ע'

30.

(38) ר"פ פקודי (לז, כא) ובפרש"י.

(39) בשלח יד, ז.

(40) ראה זח"ג רכא, א.

(41) ואתחנן ו, ה.

ובהקדמה:

הענין דלימוד הוראה בעבודה מהשיעור היומי ברמב"ם, ובפרט הוראה בקשר עם הזמן שבו לומדים שיעור זה – אינו בכדי להראות "קונצים" ח"ו, אלא להיות שכל דבר הוא בהשגחה פרטית¹⁷⁰, מובן ששיעור שלומדים בזמן מסויים (אפילו שיעור של יחיד, ועאכו"כ של כמה וכמה מישראל) שייך להזמן, וישנה מזה הוראה להאדם הלומד, כולל הוראה ולימוד ליום זה עצמו.

ובפרט ע"פ הוראת אדמו"ר הזקן¹¹⁹ שיש "לחיות עם הזמן" ("לעבן מיט דער צייט"), עם השיעור תורה (חומש) שלומדים בזמן זה, דמזה מובן שעד"ז הוא בנוגע לכל שיעורי תורה, שהיא "חיינו ואורך ימינו"¹⁷¹ [אפילו שיעורי התורה של כל יחיד ויחיד בפני עצמו, ועאכו"כ שיעורי התורה השווים לכל נפש, שיעורים שנקבעו ע"י נשיא הדור, ונתפשטו בתפוצות ישראל ונעשו שיעור קבוע אצל כאו"א מישראל, שאז ישנן ב' המעלות ד"זה א-לי¹⁷² (שיעור שלו) ו"אלקי אבינו"¹⁷² (ציווי והוראת נשיא הדור) גם יחד] – שצריכים "לחיות" עם זה בזמן זה, ובמילא – להפיק מזה הוראה בקשר עם הזמן.

יש אחרים השואלים: איפה זה כתוב בגמרא? והמענה לזה הוא, שמצינו בגמרא בכמה מקומות¹⁷³ בנוגע לכמה תנאים ואמוראים, שכאשר היתה להם שאלה כיצד עליהם לנהוג בענין מסויים, עשו לעצמם סימן עי"ז שאמרו לילד ("ינוקא") "פסוק לי פסוקיך", וע"פ הפסוק שאמר הילד – התנהגו בפועל!

ואע"פ שלא הילד ולא המלמד שלו התכוון בכלל לשאלת התנא (או האמורא), מכל מקום, מכיון שבהשגחה פרטית אמר לו ה"ינוקא" פסוק זה, ראה בו התנא (או האמורא) סימן והוראה בנוגע להנהגתו! [ולכן שאלו ילד דוקא, דמכיון שאינו מערב שכלו כו', ניכר אצלו הענין דהשגחה פרטית בגילוי יותר].

ועד"ז רואים גם המנהג¹⁷⁴ של כמה צדיקים וגדולי ישראל, וכן אנשים פשוטים (ונשים צדקניות בישראל), שכאשר התעורר ספק כיצד לנהוג בענין מסויים, עשו לעצמם סימן עי"ז שפתחו ספר (של תורה), וראו מה כתוב בדף הספר שפתח, בשורות הראשונות שנקלטו לעיניים ("וועלכע האָבן זיך געוואָרפן פֿאַר די אויגן") במבט הראשון, שהוא בודאי בהשגחה עליונה (ולכן היתה פתיחת הספר וכו' שלא במכוון, שהרי רצו לראות היכן יפתח עי"פ ההשגחה העליונה), ועפ"י התנהגו בפועל – הן בנוגע להנהגה ד"עשה טוב"¹⁷⁵, שבאם בשורות אלו הי' כתוב דבר טוב (כגון "שמח תשמח"¹⁷⁶

(172) בלשח טו, ב.

(173) חגיגה טו, סע"א-ב. גיטין נו, א. סח, א. חולין צה, ב.

(174) בכ"ז – ראה גם שיחות: י"ט כסלו תשט"ו (שיחות קודש (ברוקלין, תשס"ג) ס"ע 78-9); ש"פ צו

תשכ"ט (שיחות קודש ח"ב ע' 7); ש"פ נצבים תשמ"א (שיחות קודש ח"ד ע' 735); ש"פ במדבר שנה זו (סה"ש ח"ב ע' 489).

(175) תהלים לד, טו, לו, כז.

(176) נוסח ברכות נישואין (כתובות ח, א).

בלתי מוגה

ואפילו אם עד אז (עד הקריאה) אולי לא יספיקו לפעול זאת – שזה יהי' עכ"פ אחרי וע"י הקריאה, עוד ביום השבת זה (כמדובר כמה פעמים שהגאולה יכולה לבוא גם ביום השבת).

ואפילו לפני הקריאה – הנה "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"⁴⁵: ישנה הן ה"מחשבה טובה", הן "הקב"ה מצרפה", הן הענין ד"מצרפה למעשה", והן המעשה עצמו! ויהי רצון, שכבר לא נדבר אודות הגאולה העתידה באופן שזהו ענין שבעתיד, או אפילו בהווה, אלא כמו ענין שבעבר. ויקויים היעוד⁴⁶ "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" – ג"כ בלשון קדם ולשון עבר, "כימי עולם כימי נח, שנאמר"⁴⁷ כי מי נח זאת לי⁴⁸.

וכל בני ישראל, "בנערינו ובזקנינו . . בבנינו ובבנותינו"⁴⁹, הולכים "אל הארץ אשר אראך", באופן ד"מראה באצבעו ואומר זה"⁵⁰, וכל ענינים אלו – תיכף ומיד ממש.

– שיחה ב' –

ח. דובר כמה פעמים לאחרונה⁵¹, שמחודש חשון מתחיל עיקר העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו"⁵². ומוכן שבחודש חשון עצמו ענין זה הוא בהדגשה בשבת הראשונה של החודש, שזוהי שבת זו.

והנה, העבודה הכללית ד"ויעקב הלך לדרכו" קשורה עם ג' הענינים ד"לחם לאכול ובגד ללבוש" (כמ"ש אצל יעקב⁵³) ובית ודירה לדור בו, שבשלושה ענינים אלו מתחלקים צרכי האדם ההכרחיים לקיומו⁵⁴.

דהנה, בענין הבית גופא ישנם שני סוגים: בית שזקוקים אליו בהכרח; ובית הבא בהוספה (מכפי המוכרח) מצד הרחבה ותענוג וכיו"ב.

וכפי שזהו בנוגע לכללות העולם: עצם העולם – שמים וארץ – הוא בדוגמת בית, כידוע ששמים היא כיפה לארץ⁵⁵, ובכלל "השמים כסאי והארץ הדום רגלי"⁵⁶ (בדוגמת בית כפשוטו שיש בו כסא והדום וכו', שהם חלק מכלי התשמיש שבבית), שה"בית"

(45) קידושין מ, א.

(46) מלאכי ג, ד.

(47) ישע"י נד, ט.

(48) ויק"ר פ"ז, ד. איכ"ר בסופו. תו"כ שמיני ט, כד.

(49) בא י, ט.

(50) ראה תענית בסופו. שמור"ר פכ"ג, יד.

(51) שיחות: יום שמח"ת; ש"פ בראשית (דברי

משיח) ס"א; ס"ד; ס"ז.

(52) ל' הכתוב – ויצא לב, ב. ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י ח"א ע' קצד. לקר"ש ח"ב ע' 556 הערה ד"ה ויעקב הלך לדרכו. וש"נ. סה"מ בראשית ח"א ע' פו. וש"נ.

(53) ויצא כח, כ.

(54) ראה לקר"ת ברכה צח, ד ואילך. ובכ"מ.

(55) ראה ב"ר פ"ד, ה.

(56) ישע"י סי, א.

בלתי מוגה

דשמים וארץ מוכרח לקיום האדם; ולזה מיתוספים (בעולם גופא) בתים פרטיים הנבנים ע"י אנשים.

ט. ועפ"י יובן דבר תמוה, שלא מתעכבים עליו (וכרגיל שבכל מקום שישנו ענין קשה ("וואו נאָר אַ שווערע זאַך") – אין משימים לב לכך):

אע"פ שמזון לבוש ובית הם צרכי האדם – רואים שבפרשת מעשה בראשית בתורה, ששם מדובר אודות האדם הראשון ("דער ערשטער מענטש") – אדם הראשון וחיה – מסופר רק אודות מזונם ולבושיהם, אבל לא אודות בית לדור בו!

בנוגע למזון, כתוב בפירוש⁵⁷: "ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע לכם יהי לאכלה". ועד"ז בנוגע ללבושים: נוסף לכך ש(לאחר החטא הי') "ויתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות"⁵⁸, כתיב⁵⁹ "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם", שזה קאי בפשטות על ענין הלבושים [לפי שני הפירושים בפרש"י: "חלקים כצפורן היו מדובקים על עורן", או "דבר הבא מן העור כגון צמר הארנבים שהוא רך וחם ועשה להם כתנות ממנו"; וכמדובר פעם בארוכה⁶⁰ הטעם מדוע רש"י זקוק לשני פירושים – כי הפירוש הראשון אינו מספיק, אבל לאידך – לפירוש השני ישנו קושי גדול יותר, ולכן בא בתור פירוש שני, וכמדובר אז].

ואע"פ שבפשטות הי' זה אחרי החטא, הרי מובן מכמה מדרשי חז"ל⁶¹ שגם בתחילת בריאתם (לפני החטא) היו אצלם כתנות, אלא שאז הי' זה "כתנות אור"⁶² (בא').

משא"כ בנוגע לענין הבית עבור אדם וחיה – אינו מסופר בתורה שבגן עדן הי' בית. שמזה מובן, שאכן לא הי' להם בית, כי אם הקב"ה הי' עושה עבורם בית, הי' על התורה לספר זאת, כמו שהתורה מספרת אודות שאר צרכי האדם – מזון ולבוש.

ואי אפשר לומר שהתורה אינה מספרת זאת מכיון שאין זו הוראה הנוגעת לעבודת האדם – כי ענין הבית בפירוש נוגע לעבודה: זהו אחד מצרכי האדם, ואדרבה – זהו צורך הכי עיקרי, עד שנאמר ש"מי שאין לו בית אינו אדם"⁶³, כי הבית הוא חלק משלימות האדם, וזהו בחי' מקיף דמקיף וכו', כמבואר בכמה מקומות⁶⁴.

ונשאלת השאלה: מדוע לאדם וחיה לא הי' בית?

בשלמא מה שנאמר אח"כ שקין בנה עיר ("ויהי בונה עיר גו"⁶⁴), הנה אע"פ שלא כתוב שם בפירוש שבעיר היו בתים, הרי זה מכיון שזה מובן מאליו, כי עיר נעשית עי"ז

(57) בראשית א, כט. (61) פדר"א פי"ד. יל"ש עה"פ שבהערה 58 (רמז כז). (62) ב"ר פ"כ, יב. (63) יבמות סג, רע"א ותוס' שם. וראה הנסמן (59) שם, כא. (64) בלקו"ש חכ"ה ע' 306 הערה 78. (60) שיחת ש"פ בראשית תשמ"ז (שיחות קודש ח"א ע' 198 ואילך; התוועדות ח"א ע' 444 ואילך). (64) בראשית ד, יז.

בסיום הבריאה, ועד לתכלית השלימות של כל הענינים – גאולה האמיתית והשלימה, הפועלת שלימות בכל העבודה – "כמצות רצונך"¹⁶¹, ושלימות בכל העולם – השלימות ד"אלה תולדות פריך"¹⁶² (תולדות מלא כתיב¹⁶³ – יותר מתולדות מלא ד"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"¹⁶⁴); וההמשך וסיום בזה הוא "וישי הוליד את דוד"¹⁶⁵, דוד מלכא משיחא.

והיינו, שאברהם (ובכללות – אדם) ודוד משקפים את תחילת העבודה (אברהם) וסיום ושלימות העבודה (דוד), ו"נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן"¹⁶⁶.

ומשה: להיות שכללות העבודה הנ"ל (כנרמז באברהם ודוד) לא צריכה להיות באופן ד"נהמא דכסופא"¹⁶⁷, אלא ע"י עבודת ויגיעת האדם – לזה צריך להיות ענין התורה, אבל לא כפי שהתורה היא בשמים או למטה בעולם אבל באופן של "נהמא דכסופא", אלא כפי שהתורה באה ע"י עבודה, שזהו ענינו של משה, ש"משה קיבל תורה מסיני"¹⁶⁸, והתורה נקראת על שמו כיון שמסר נפשו עליה¹⁶⁹ (היינו שאין זה "נהמא דכסופא", אלא אדרבה – נקראת על שמו).

ועפ"י יש לבאר מדוע מדמים את מצבו של נח בדורו לדרא דאברהם דרא דמשה ודרא דדוד, כי ג' דורות אלו משקפים את כללות עבודת האדם. ולכן, כאשר רוצים לבחון ("מעסטן") צדיק (או יציר עולם בכלל, שהרי כל אחד ואחת הוא בן או בת של נח) האם הוא מילא את תפקידו ועבודתו בעולם, מדמים אותו לג' הדורות והפעולות של צדיקים – אברהם משה ודוד, ואז אפשר לדעת האם ביחס לדורות אלו עבודתו היא בשלימות*.

כד. רגיל גם לבאר ענין בשיעור היומי ברמב"ם, וההוראה מזה והקשר להזמן.

(* להוסיף [בנוגע לדמיון נח לדורו של אברהם]:

ע"פ משנת* שאדה"ר נתתקן (בפרט חטא עה"ד שלו) באברהם וזהו מעיקר ענינו, אולי י"ל שזהו מדורותיו דאברהם (כאדה"ר קודם המבול), ונח הי' בפשטות אדם הראשון לאחר המבול [דמיון משמע שאברהם הוא בשלימות יותר גם מנח, ותיקו גם את נח], ובו ועל ידו נמשכו עד סוף הדורות החשיבות דנברא יחידי וכו'.

(* אוה"ת . . כתהאריז"ל [נסמנו בהערה 159].

(161) נוסח תפלת מוסף דשבת ויו"ט. ראה תו"ח ס"פ ויחי (צה [רלן], א. צו [רלן], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פי"ז (ע' טו) ואילך. ועוד. (162) רות ד, יח. (163) ראה ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג. (164) בראשית ב, ד. (165) רות שם, כב. (166) ספר יצירה פ"א מ"ז. (167) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד. (168) אבות פ"א מ"א. (169) מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ. (170) ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סקי"ט-קכב (צט, ב ואילך). וש"נ. (171) נוסח תפילת ערבית (ע"פ נצבים ל, כ).

פג. והנה, ענין זה (הדרשה "לגנאי") מובא גם בזהר פרשתנו¹⁵⁰: "תמים הי' בדורותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד".

ומבאר אאמו"ר בהערותיו על הזהר¹⁵¹ מדוע הזהר מפרט שלושה אלו, אברהם משה ודוד [דלכאורה מהו הצד השווה ביניהם, ומהו הדמיון של דוד נח לדורם של אברהם משה ודוד דוקא? הרי אלו שעליהם נאמר "עולם חדש ראה" (כגון נח) אינם כוללים אברהם משה ודוד] – "כי אלו הג' הם הג' כתר, כתר כהונה כתר תורה כתר מלכות¹⁵², כהונה אברהם איש החסד¹⁵³ והכהונה ניתנה לאברהם¹⁵⁴. . תורה משה, כי התורה ניתנה ע"י משה ונקראת תורת משה¹⁵⁵, מלכות דוד כי המלוכה ניתנה לדוד לעולם¹⁵⁶ וכו'", וכפי שמבאר זאת אאמו"ר באותיות הקבלה.

והביאור בזה בעבודה:

כללות ועיקר עבודת האדם משתקף בג' הדורות דאברהם משה ודוד (שהדור הוא לפי הפרנס ונשיא הדור¹⁵⁷).

ולהוסיף רמז לזה, שהר"ת של ג' הנ"ל (אברהם, משה ודוד) הוא אדם. והנה, אדם הראשון (האדם הראשון שבתחילת הבריאה) כולל את כל בני האדם וכל עבודת האדם, ועד ש"לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך" (שכל אדם וכל א' מישראל (שנברא כמו אדם הראשון) הוא "עולם מלא"¹⁵⁸, היינו שמאדם הראשון נמשכת החשיבות ד"נברא . . יחידי" לכל אדם. ועפ"ז יש לומר ברמז שבאברהם משה ודוד (ר"ת אדם) משתקף כללות ועיקר הענין דעבודת האדם – שזהו תוכנו של אדם:

(דרא ד)אברהם קאי על כללות ותחילת העבודה כפי שהיא בתחילת הבריאה (נוסף לזה שאברהם הוא הראשון של האבות, שממנו נמשך כח לעבודת כל ישראל). וכמוכן מהמבואר¹⁵⁹ שאדם הראשון נתתקן (בפרט חטא עץ הדעת שלו) באברהם, וזהו מעיקר ענינו. ומכיון שאדם הראשון כולל את כל עבודת האדם (כנ"ל) – מובן שזה מתגלה בשלימות באברהם, שהוא השלימות דאדם הראשון (שעל ידו נתתקן אדם הראשון).

(דרא ד)דוד הוא כנגד ספירת המלכות, ושלימות המלכות (כי המלוכה ניתנה לדוד לעולם), שהיא הספירה האחרונה הכוללת את כל הספירות. ולכן דוד הוא "גואל ראשון הוא" גואל אחרון¹⁶⁰, דוד מלכא משיחא, שזה מורה על תכלית שלימות העבודה

(156) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז ואילך.

(157) ראה ערכין יז, רע"א.

(158) סנהדרין לו, א (במשנה).

(159) שער הגלגולים הקדמה לו. ספר הגלגולים

פל"ב. פ"נ. אה"ת חנוכה שכח, ב. פ' שופטים ע' תתנ.

דרושים לר"ה ע' אישיג"ד. ועוד.

(160) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רגג, א. שעה פ'

להאריז"ל פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב. לקו"ש ח"א

ע' 8 ואילך.

(150) ח"א ס, א.

(151) ח"א ע' כב.

(152) אבות פ"ד מ"ג.

(153) ראה קידושין לב, ב. ב"מ פו, ב ואילך. ובכ"מ.

(154) ראה ברכה לג, ח. זורח"א (בהשמטות) רנו, סע"ב.

ח"ג קמה, ב ואילך. ועוד.

(154) ראה אה"ת לתהלים (יהל אור) ע' תל. וש"נ.

(155) מלאכי ג, כב.

שיש בה ריבוי בתים, ולכן מרוב פשטות הדברים התורה לא צריכה לומר זאת בפירוש (כמדובר כמה פעמים); אבל מהו הטעם שאצל אדם וחוה לא כתוב שהי' להם בית (ועד"ז ביעקב נזכר רק "לחם לאכול ובגד ללבוש", ולא דירה לדור)?

י. ויש לומר הביאור בזה, שגם זה מובן בפשטות – כי ה"בית" של אדם וחוה בתחילת בריאתם בגן עדן הי' שמים וארץ, שהקב"ה ברא עבורם בעצמו ("בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"⁶⁵) – שמים שהם כיפת הארץ, ו"השמים כסאי והארץ הדום רגלי" (כנ"ל), שבהיותם בגן עדן הי' "בית" זה מספיק כדי להגן עליהם וכו'.

אלא שאח"כ ניתוסף שבני אדם בנו בעצמם בתים גשמיים בעולם עצמו, וכשנתרכו בני אדם בעולם – בנו ריבוי בתים, שמהם נעשו אח"כ שכונות, ועד – עיירות.

ועד"כ כפי שהוא בסדר העולם עתה בטבע בני אדם: כאשר מישוהו הוא עדיין ילד, הוא עדיין אינו יודע שעליו לבנות בית, כי הוא נמצא בביתו של אביו ואמו, ואח"כ בגדלו מבין שעליו ללכת לבנות בית לעצמו; ועד"ז בנוגע לאדם הראשון, שבתחילת בריאתו הי' "הכל מוכן לסעודה"⁶⁶, כולל "ביתו" – כל העולם כולו (שמים וארץ) שנברא ע"י הקב"ה, ואח"כ, במשך הזמן, ניתוספה בניית בתים ע"י בני אדם, עד שמזה נעשו שכונות ועיירות, ויהי בונה עיר" וכיו"ב.

שהרי, כשם שב"בית" שברא הקב"ה – שמים וארץ – הרי "מה רבו מעשיך"⁶⁷ ו"מה גדלו מעשיך"⁶⁸ (עד שישנם עולמות אין סוף), כן צריך להיות גם בנוגע להאדם, שאע"פ שישנו כללות ה"בית" של כל העולם, הרי מוטל על האדם לעשות שינוי ותיקון בעולם (כנ"ל ס"ג), כולל ע"י בניית בתים פרטיים שם (בתוך העולם עצמו), ובאופן ד"מה רבו", עד שע"ז נעשות שכונות ועיירות של יהודים, ועד לעיר, בבחי' "עיר אלקינו"⁶⁹.

ובכל דור ודור ניתוסף בעבודה זו (כמו בנוגע לכל עניני עבודה) – כפי שרואים בנוגע להענין דבניית "בית חתנות לבנו"⁷⁰. אבל בדורות שלפני זה לא הי' אפשרי (כי פעם "לאו כל מוחא – וכיסא" ("קעשענע") – סביל דא") לבנות בית עבור עצמו ועבור הילדים בחתונתם, משא"כ בדורות האחרונים ניתוסף בזה.

ועד"ז בנוגע לבתים בכלל – מיתוסף מדור לדור במספר בני ישראל שיש להם בתים משלהם, ועד גם – במספר השכונות והערים של בני ישראל.

ועד שנמצאים יהודים היום שפרנסתם היא מבניית בתים ושכונות ועיירות כו' [ומצינו עד"ז במיעוט גם בימי הביניים, כידוע בתולדות עם ישראל].

(65) שם א, א.

(66) ראה סנהדרין לח, א.

(67) תהלים קד, כד.

(68) שם צב, ו.

(69) שם מה, ב.

(70) ב"ב צח, ריש ע"ב (במשנה). תענית יד, ב. מגילה

ה, ב.

יא. ומכיון שבית הוא ענין עיקרי בצרכי האדם, לכן יש להדגיש ענין זה במיוחד בהתחלת התקופה ד"יעקב הלך לדרכו".

וזה קשור גם עם המדובר לאחרונה שעכשיו הוא "עת לבנות"⁷¹, וההשתדלות בהענין דבניית בתים חדשים – שכאז"א ישתדל לבנות בתים. ואם הדברים אמורים בבני' של רשות (בנינים פרטיים של יחידים), שעוסקים בזה מתוך השתדלות יתירה ובמרץ רב – עאכ"כ בבני' של קדושה, בתי תורה, בתי תפילה ובתי צדקה וגמילות חסדים, ועד גם לבנות שכונות חדשות של בני ישראל, ועד גם ערים.

וכפי שהגיעה הבשורה הטובה והידיעה המשמחת, שהתחילו לבנות שכונה חדשה כאן בשכונת נשיא דורנו. ואשרי חלקם של הבונים, ובודאי יזדרזו בזה עוד יותר; ויהי רצון שיוסיפו לבנות עוד שכונה, ושכונות רבות, עד שמהם תיעשה עיר גדולה.

ומהם יראו וכן יעשו רבים – שכן יומשך בכל מקום ומקום, בכל קצוי תבל של העולם כולו, ועד גם במקומות רחוקים.

יב. הביאור הכללי בסדר ההשתלשלות דבניית בתים ושכונות ועיירות בישראל, שמדור לדור מיתוסף בזה, ועד באופן של ריבוי, ועד בדורנו – בכל העולם כולו (כנ"ל) – מובן מסדר הכללי דעבודת הבירורים, שחלק מזה הוא בניית בתים ושכונות ועיירות בישראל, שעל ידם מבררים את המקום והניצוצות הנמצאים שם. והסדר בעבודת הבירורים הוא, שמיתוסף בזה במשך הדורות:

בזמן שלמה המלך, ה' הסדר דעבודת הבירורים באופן שהוא ישב על מקומו ("וישב שלמה על כסא ה'")⁷², ו"איש תחת גפנו ותחת תאנתו"⁷³, וניצוצות הקדושה הובאו אליו, וע"ד כפי שהי' עם מלכת שבא⁷⁴. וכמבואר בזה⁷⁵, ששלמה ה' כמו אבוקה גדולה הממשיכה אלי' את הניצוצות מסביב.

אמנם אח"כ, בדורות שלאחרי זה, נעשית העבודה באופן שבני ישראל החלו להתפזר במקומות שונים בחוץ לארץ, ע"ז שיוצאים בפועל החוצה לברר את הניצוצות, וכך בירר כאז"א את הניצוצות דמקומו הוא.

ומדור לדור – ובפרט לאחר חורבן בית המקדש – היו עוד יותר יהודים במדינות בחוץ לארץ, ועד שבדורות האחרונים הגיעו יהודים גם למקומות רחוקים בקצוי תבל, שבהם לא היו יהודים בזמן מתן תורה ובזמן שבת המקדש ה' קיים וכו'.

ולדוגמא – בחצי כדור התחתון (כידוע הפתגם⁷⁶ שבו לא הי' מתן תורה), כולל מדינה זו (אמריקה), שבדורות הקודמים לא ידעו על קיומה, ורק לאחר שנתגלתה

(71) קהלת ג, ג. (75) תו"א בראשית ו, א. סה"מ יו"ד י"ט כסלו ע'

רלא. וש"נ. (72) דברי הימים א כט, כג.

(73) מלכים א ה, ה. (76) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"ב ע'

תצב ואילך. וראה שם ע' שלא. תצב ואילך.

בנוגע לסדר לידתם], וכן אודות צדקתו של נח, כמ"ש שם¹⁴⁴ "ונח מצא חן בעיני ה'", ואילו בריש פרשת נח התוכן הוא אודות עשיית התיבה והמבול, ולמה מתחיל עוד הפעם עם "אלה תולדות נח וגו'?"

ולזה מבאר רש"י (בפירושו השני) "ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים" – שחידושו של כתוב זה הוא בנוגע ל"מעשים טובים" של נח.

כלומר: אף שמובן מאליו שגם "ונח מצא חן גו'" דלעיל קשור עם מעשים טובים של נח (שלכן "מצא חן", דאף ש"חן" הוא ענין בפני עצמו, הרי זה שייך רק כשיש "מעשים טובים"), מכל מקום הרי התואר של "חן" ענינו (לא מעשים פרטיים שהם טובים, כי אם) תואר כללי על נשיאת חן של אדם מסויים (הבאה כתוצאה ממעשים טובים).

וזהו חידושו של פסוק זה, שבא לספר אודות ה"תולדות" – המעשים טובים הפרטיים של נח, החל מעיקר עשייתו – בניית התיבה וכו' (וכמסופר בהמשך הכתובים¹⁴⁵ – "עשה לך תיבת עצי גופר וגו'"), הפעולה על אנשי דורו שיחזרו בתשובה¹⁴⁶, ועד שע"ז הציל את העולם ובנה את העולם מחדש לאחר המבול, ואח"כ המעשים טובים שלו לאחר המבול.

כא. "והחי יתן אל לבו"¹⁴⁷ מזה:

כל א' מישראל צריך להשתדל בהעבודה "להציל את העולם" ע"י "מעשים טובים". אמנם מעשים טובים אלו צריכים להיות גם בפרטיות וכו' (שזהו חידושו של פסוק זה, כנ"ל), היינו שהפעולות שלו הם לאו דוקא ב"הפיכת עולמות" ("איבערקערן וועלטן"), כי אם עבודה פרטית, עם איש פרטי וכיו"ב, שלא נרגש בזה דוקא הפעולה דהצלת כל העולם כולו.

וע"ד ביאור אדמו"ר האמצעי¹⁴⁸ בנוגע לכוונת התפילה, שלא די בהתבוננות כללית, כי אם צריכה להיות גם התבוננות פרטית כו'.

כב. להלן ממשיך רש"י בפירושו דבר נוסף שלכאורה צריך ביאור:

על תיבת "בדורותיו" מפרש רש"י: "יש מרבתינו דורשים אותו לשבח . . ויש שדורשים אותו לגנאי . . אילו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום".

וצריך להבין: לאחר שמביא רש"י פירוש לשבח, למה מביא גם פירוש לגנאי – הרי "אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב"¹⁴⁹, ועאכ"כ נח שהציל את כל העולם!?

(147) קהלת ז, ב.

(148) שער היחוד בתחלתו.

(149) ב"ב קכג, א.

(144) ו, ח.

(145) פרשתנו ו, יד.

(146) פרש"י עה"פ.

(אותיות בטול¹³³) במעיין, מקור מים חיים, ה"מטהר בכל שהוא"¹³⁴, ונעשה גם "מחי חיים" – שהוא מחי' (ער מאכט לעבעדיק") את כל הנמצאים בסביבתו כו'.

ועד שמתקיים בשלימות ה"לך לך מארצך (ביטול מצבו הקודם) . אל הארץ אשר אראך", כפי שהולכים לקרוא תיכף בתפילת מנחה – תפילת מנחה דיום השבת, עלי' נאמר "ואני תפילתי לך ה' עת רצון"¹³⁵; ובה גופא – בשעת קריאת התורה, כאשר הבעל קורא קורא את הפסוקים עם טעמי המקרא, הפועל את החיבור דאותיות התורה בפשטות עם הענין דפנימיות התורה, טעמי תורה שיתגלו לעתיד לבוא¹³⁶; והקריאה גופא היא בציבור, ובברכה לפני' ולאחרי', ואח"כ עונה כל הקהל "אמן", המורה על גמר הנצחון, "אנן ניצוחי"א"¹³⁷.

ובפשטות – שנעשה "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" – לארץ הקודש, "ארץ אשר . . תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹³⁸, ולירושלים עיר הקודש, "עיר שחברה לה יחדיו"¹³⁹, ולהר הקודש, ולבית המקדש השלישי, ולקודש הקדשים.

– שיחה ד' –

כ. נהוג גם לבאר פירוש רש"י בהתחלת הפרשה:

עה"פ "אלה תולדות נח נח איש צדיק", פירש"י "הואיל והזכירו סיפר בשבחו, שנאמר¹⁴⁰ זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים".

בפרש"י זה האריכו מפרשי רש"י בשקלא וטריא כו', וכבר דובר בזה בארוכה במקום אחר¹⁴¹, ולכן אין צורך להאריך בזה, אלא להוסיף ענין אחד – דצריך להבין: מה קשה בכתוב זה שרש"י צריך לפרשו?

ויש לומר בקיצור, שרש"י בא לבאר היתור דכתוב זה – "אלה תולדות נח נח איש צדיק וגו'", שהרי בסוף פרשת בראשית כבר כתב אודות תולדות נח, "ויולד נח את שם את חם ואת יפת"¹⁴² [ובסדר זה – שם חם ויפת (שלא כסדר לידתם, שהרי יפת הוא הגדול מכולם)¹⁴³] – נזכרים גם בפרשת נח, שלכן אין לומר שהחידוש בפרשת נח הוא

133) ראה סידור (עם דא"ח) שער כוונת המקוה בסופו (קנט, סע"ד).	137) נזיר בסופו. וש"נ.
134) מקואות פ"א מ"ז. רמב"ם הל' מקואות פ"ט ה"ח.	138) עקב יא, יב.
135) תהלים סט, יד. זהר ח"ב לו, ב. קנו, א. ח"ג קט, א. קלו, ב.	139) תהלים קכב, ג.
136) פרש"י שה"ש א, ב.	140) משלי י, ז.
	141) לקו"ש ח"ה ע' 36 ואילך.
	142) ה, לב.
	143) פרש"י עה"פ.

בלתי מוגה

בדורות האחרונים (ויש אומרים – ע"י יהודי⁷⁷), התחילו יהודים להגיע לכאן⁷⁸; ועד"ז למדינות רחוקות, כמו מדינת אוסטרלי' וכיו"ב – הגיעו יהודים אח"כ.

והכוונה בהגיעם לשם היא, לכל לראש – כדי לברר את הניצוצות הנמצאים שם, וכמ"ש⁷⁹ "מה' מצעדי גבר כוננו", כתורת הבעש"ט⁸⁰ עה"פ⁸¹ "והלכת אל המקום . . לשכן שמו שם": "יהודי צריך לדעת שכשהוא הולך ממקום אחד לשני, אינו הולך לבד אלא מנהיגים אותו מלמעלה, והכוונה היא לשכן שמו שם כו", ובכללות – בירור הניצוצות הנמצאים בכל מקום ומקום.

ועי"ז פועלים את שלימות בירור הניצוצות במקום זה – כאשר המברר הולך למקום שבו נמצאים הניצוצות (ולא רק שמביאים את הניצוצות ממקום אחר), ועד להשלימות בזה – בירור הניצוצות באופן פנימי ע"י אכילה ושת' של ישראל (ובפרט אכילה ושת' דשבתות וימים טובים), שע"ז נעשה "דם ובשר כבשרו"⁸², בירור פנימי.

וע"י הבירור – נשלמת כוונת הבריאה של הדבר המבורר. וכידוע הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸³ אודות הגאון ר' חיים רפפורט, תלמיד הבעש"ט, שפעם בדרך מצא מעיין של מים ובירך על זה ברכת "שהכל" ושתה מהמים ("און האַט גענומען דערפון אַ טרונק וואַסער"); ועל זה אמר הבעש"ט, שהמעין המתין מאז ששת ימי בראשית שיבא יהודי ויברך על מימיו ויברר אותו!

ועד"ז הוא בנוגע לכל הענינים הגשמיים שבכל העולם, שכוונת בריאתם נשלמת עי"ז שיהודי מגיע אליהם – לא רק עבור עשיית רווח בעניני מסחר וכיו"ב, אלא בכדי לבררם, ועד לשלימות הבירור בזה – ע"י אכילה ושת' (כנ"ל), בירור פנימי.

[ואע"פ שישנם דברים גשמיים אחרים, כולל דברים מותרים (שאינם אסורים בידי החיצונים⁸⁴), שבירורם אינו ע"י אכילה, כגון לבושים ובגדים שאינם ראויים לאכילה (אבל מותרים ללבשם),

ולכאורה אין מספיק לומר שהם אינם פועלים את הבירור באופן פנימי (כמו ע"י אכילה), כי אז יוצא שבדברים אלו הבירור הוא רק באופן מקיף, ולא בשלימות באופן פנימי –

לכן יש לומר, שע"ד הידוע ומבואר בנוגע לכמה וכמה ענינים, שבכדי שיופעל בהם שלימות הבירור, הם באים בגלגול [לדוגמא – כפי שמבאר אדמו"ר הזקן⁸⁵ בנוגע

77) כנראה הכוונה לקולומבוס, דיש אומרים שהי' מאנוסי ספרד. המו"ל.	וש"נ.
78) להעיר משיחת י"ב תמוז תשד"מ (שיחות קודש ח"ד ע' 2641; התוועדויות ח"ד ע' 2190).	81) תבוא כו, ב.
79) תהלים לו, כג.	82) ראה תניא פ"ה (ט, סע"ב).
80) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות ס"ג (סח, ב).	83) לקו"ד ח"ד תקצו, ב.
	84) ראה תניא פ"ז (יב, א). אגה"ק סכ"ו (קמג, ב).
	85) הל' ת"ת פ"א ה"ד.

בלתי מוגה

ללימוד התורה של יהודי, שכל יהודי מחוייב בלימוד כל חלקי הפרד"ס שבתורה ("כל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כו"), "וצריכות לבוא בגלגול להשלים התורה בפרד"ס (ולא רק לימוד ע"ד הפשט, שאת זה לומד כל יהודי, אפילו "בן חמש למקרא"⁸⁶, ועאכו"כ "בן שלוש עשרה למצוות"⁸⁶ ומבוגר מזה) כדי לברר כל הבירורין הנוגעות להם מכל הרפ"ח שהיא קומת אדם שלימה כו"⁸⁷] – עד"ז הוא גם בנוגע לניצוץ הנמצא בלבוש וכיו"ב, שזה מקבל את שלמות הבירור (באופן פנימי) ע"י גלגול וכו".

יג. אמנם, לפי זה נשאלת השאלה [שהרי יהודי הוא חוקר ודורש ("גריבלט ער זיך") בכל ענין...] – דממה נפשך:

אם הכוונה בביאת בני ישראל למקומות אלו היא בכדי לברר את ניצוצות הקדושה הנמצאים שם – הרי גם לפני גילוי אמריקה וכיו"ב היו שם בני אדם, ועאכו"כ בעלי חיים צומח ודומם, ומדוע לא התעסקו עד אז בבירור בירורים שם? ואם לא ה' שם מה לברר – כיצד מגיע לשם יהודי?!

ומהביאורים בזה – יש לומר:

א) בדורות הקודמים לא ה' הכח (או שלא סיימו בפועל) לברר את הניצוצות במקומות הרחוקים, כי לא יכלו להגיע לשם (כפי שרואים זאת בפשטות, שבני האדם בחצי כדור העליון לא יכלו אז להגיע לחצי כדור התחתון וכיו"ב), ולכן לא נדרשה עבודה זו, משא"כ עתה בדורות האחרונים.

אבל לשם מה צריך לומר ביאור לגריעותא, כאשר אפשר לומר ביאור למעליותא:

ב) בדורות האחרונים, כאשר הגיעו בני אדם חדשים לחצי כדור התחתון וכו' (עבור ענייני מסחר וכיו"ב), הגיעו לשם ונתגלו ניצוצות חדשים (שלא היו שם בדורות שלפני זה), ולכן הצטרפו יהודים להגיע לשם כדי לברר גם את הניצוצות החדשים (משא"כ בדורות הקודמים לא היו שם ניצוצות אלו, ולכן לא היו צריכים יהודים להגיע לשם).

וזהו הטעם שבני ישראל הגיעו גם למקומות בעולם שבהם לא היו בדורות הקודמים, כגון באמריקה וכיו"ב – בכדי לברר שם את הניצוצות החדשים שנתגלו שם (ע"י הגוים שהגיעו לשם קודם לכן), ע"י העסק בענייני מסחר לשם שמים כו', ע"י אכילה ושתי' בהקדמת ברכה כנ"ל, ובכלל – ע"י שמגלים שם את ה"שויתי הוי' לנגדי תמיד"⁸⁸, הנמצא בגלוי על פני האדם (שתי עיניו כנגד היר"ד, שתי אזניו כנגד ה'ה', החוטם) (עם שני נחירי האף) כנגד הוי', והפה כנגד ה'ה' אחרונה⁸⁹), ועד – ע"י שבונים במדינה זו בתים ומושבים ושיכונים ושיבות ובתי כנסיות וכו'.

(89) זח"ג רכט, ב. תקו"ז ת"ע (קכב, סע"א). ע"ח שער (ד) אח"פ פ"א ואילך. ר"ח שער הקדושה רפ"ח. וראה גם ד"ה שובה ישראל דש"פ וילך שנה זו.

(86) אבות פ"ה מכ"ב.
(87) קר"א ד"ה ולהבין פרטי ההלכות (קס, א).
(88) תהלים טז, ח.

שהכוונה בזה היא – צורך עלי'. וזהו תפקידו של איש הישראלי – להפוך את ה"מים רבים", בכדי לבוא לעלי' נעלית יותר שלא בערך, ע"י העבודה דתיקון ובניית העולם מחדש, באופן ד"עולם חדש ראה".

ית. ובהמשך לזה, יש לעורר עוד הפעם על מה שהוכרז לעיל בנוגע לבנינים חדשים, הן בגשמיות – לבנות בתים ובנינים חדשים, ושכונות וערים חדשות, עד גם מדינה חדשה וכו' (ועד שפועל על כל המדינות כולם, "מאה ועשרים ושבע מדינה"¹²⁰, ויתירה מזה – באופן כפול, ב"פ קכ"ז¹²¹), ובאופן שנעשה מזה "עיר אלקינו", היינו בנינים וערים וכו' שחדורים עם תורה ומצוות, ובכללות – בניית בתי תורה, תפילה וצדקה;

והן ברוחניות – בנינים חדשים ברוחניות, החל משיעורים הקבועים בתורה, שהם בחי' "בית" שבתורה¹²² – הן השיעורים השווים לכל נפש שתקן נשיא דורנו, והן השיעורים דכל חד לפום שיעורא דילי'; ועד"ז השיעורים בצדקה, כגון "קרן השנה"¹²³ וכיו"ב (כמדובר גם בהתוועדות דשמחת תורה¹²⁴) – ככל פרטי ההחלטות טובות שקיבל כאור"א על עצמו במשך חודש תשרי.

וביכלתו של כל אחד להשתתף בזה, הן בגשמיות ע"י עזר של ממון וכיו"ב, ועאכו"כ אלו שביכלתם לבנות בפועל.

יט. וכל זה הוא בהדגשה יתירה בעמדתו בשנה מיוחדת – "שנה תמימה"¹²⁵, ושנת "תשמט ירך"¹²⁶, עם כל הפרטים שבזה. ובפרט שהיא באה בהמשך לשנת "הקהל" ושנת "תש"מח ותש"מח", הנותנת כח מיוחד לפעול בכל עניינים אלו.

וכן נמצאים במקום מיוחד – ד' אמותיו של כ"ק מר"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט שבודאי גם עלו להשתטח על הציון שלו, אשר, "מה להלן . . אף כאן כו"¹²⁷, שמעורר רחמים להמשיך כל ענייני ברכה כו').

ושיהי' באופן דהלוך ומוסיף ואור (לגבי ההחלטות הטובות שנתקבלו בחודש תשרי), ד"מי שיש לו מנה רוצה מאתיים"¹²⁸, באופן ד"לכו מחיל אל חיל"¹²⁹, ובלשון חז"ל¹³⁰ "דמוסיף יוסיף", "יוסיף חיים על חייך"¹³¹, ומחיים אל חיים, עד למקור החיים ו"מחי' חיים"¹³² – עצמותו ומהותו ית'. ועי"ז שיהודי הוא בטל להקב"ה – הרי הוא טובל

הערה 103. שם ע' 630. ובכ"מ.
(127) סוטה יג, סע"ב.
(128) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.
(129) תהלים פד, ח.
(130) תענית לא, א.
(131) פרש"י שם.
(132) יומא עא, א.
(120) ע"פ אסתר א, א.
(121) ראה אסתר פ"א, ה.
(122) ראה המשך מים רבים תרל"ו בסופו. וראה גם דברי משיח – שיחת יום ב' דר"ה שנה זו ס"ט.
(123) ראה לקו"ש ח"ב ס"ע 651 ואילך.
(124) שיחת יום שמח"ת שנה זו.
(125) בהר כה, ל. ערכין לא, א (במשנה). רמב"ם הל' משיטה ויובל פ"ב ה"ה.
(126) פ' ראה טו, ג. ראה סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 610

כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁰⁵ שפרשת בראשית הוא שבוע שמח ("א פריילעכע וואך"), אבל פרשת נח הוא שבוע "אפרורי" ("א קאלעמוטנע וואך") (עד לסיומה¹⁰⁶, שבו מדובר אודות לידת אברהם, שאז נעשה שוב שמח)!

והביאור בזה יובן ע"פ הכלל הידוע שכל ירידה היא צורך עלי':

כוונת הירידה של המבול היא בכדי שזה יביא לעלי' נעלית יותר. וכמבואר בתורה אור פרשתנו¹⁰⁷ ש"מים רבים"¹⁰⁸ (מי המבול) קאי על "גזירות וטרדות הפרנסה לעסוק בעניני עולם הזה הגשמי, שנקרא מי נח", אבל דוקא עי"ז ניתוסף יותר בתוקף האהבה להקב"ה באופן של "יתרון האור מן החושך".

דהנה, הנשמה¹⁰⁹ בהיותה למעלה היתה בבחי' עמידה, במנוחה גמורה. אמנם כדי שתהי' בבחי' "מהלך", ועד להליכה אמיתית שהיא באין ערוך¹¹⁰, צריכה להיות בה ירידה "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"¹¹¹, באופן ד"על כרחך אתה חי"¹¹² (כי הנשמה מצד עצמה אינה רוצה לרדת),

אבל דוקא ע"י הירידה "מתעלית הנשמה למדריגה היותר גבוה מקודם התלבשותה"¹¹³, כי דוקא ע"י ה"מים רבים" נעשית "אתהפכא חשוכא לנהורא"¹¹⁴. ולכן (כהמשך המשנה הנ"ל) "על כרחך אתה מת", ועד "על כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון כו".

[וכידוע¹¹⁵ הדיוק וביאור במ"ש "דין וחשבון" ולא "חשבון ודין", ע"פ דברי המשנה¹¹⁶ "ונפרעין . . מדעתו ושלא מדעתו" – כי כאשר רוצים לפסוק דין על יהודי, שואלים אותו בעצמו כיצד הוא הדין בנוגע לשני שהתנהג באופן כזה, וכאשר הוא פוסק שלשני מגיע "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹¹⁷ וכיו"ב, משתמשים בפסק דין זה בנוגע אליו, שמגיע לו "מידו המלאה כו"].

ועפ"ז מובן מדוע יהודי ההולך מחודש תשרי ה"מרובה במועדות"¹¹⁸ יוצא לעולם לעשיית העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" צריך "לחיות" עם (הזמן, עם הפרשה¹¹⁹ שבה מדובר אודות) המבול – כי היציאה בחודש חשון, ימי הגשמים, היא בדוגמת מי המבול,

(105) סה"ש תש"ב ע' 30. נעתק בקיצור ב"היום יום" ג חשון. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 83 ואילך.
(106) יא, כו ואילך.
(107) ח, ג.
(108) שה"ש ח, ז.
(109) ראה תו"א וישב ל, סע"א ואילך. סה"מ תר"ס ע' קז ואילך. ובכ"מ.
(110) ראה סה"מ תר"ס שם. המשך תרס"ו ע' תצו. ובכ"מ.
(111) ע"פ פ' חז"ל – חגיגה ה, ב.

(112) אבות פ"ד מ"כ.
(113) תו"א פרשתנו שם, ד.
(114) ראה זח"א ד, א. תניא פכ"ז.
(115) לקו"ש ח"ד ע' 1207 ואילך. וש"נ.
(116) אבות פ"ג מט"ז.
(117) נוסח ברכה שלישיית דבהמ"ז.
(118) ראה כ"י לטור או"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז או"ח שם ס"ב. הוספה לשו"ע אדה"ז (להר"נ מדובראונע) או"ח סקל"א ס"ח.
(119) "היום יום" ב חשון.

ועד"ז הוא גם בנוגע למקומות אחרים בעולם, שלשם הגיעו יהודים בדורות האחרונים. ועד למקומות רחוקים ביותר בקצוי תבל, כגון מדינת אוסטרלי, שאח"כ הגיעו לשם בני אדם, ולכן אח"כ הגיעו לשם גם יהודים בכדי לברר את הניצוצות שם.

ועפ"ז יובן ג"כ הטעם לכך שרבותינו נשיאינו, ובמיוחד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ועד"ז אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע) שלחו שלוחים ("לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך") למקומות בכל קצוי תבל, בכל העולם כולו (במדינה זו ובמדינות אחרות), שבעבר לא היו שם יהודים בכלל – כדי להפיץ שם תורה ויהדות כו'.

ועד שרואים שנשיא דורנו שלח שליח או ראש ישיבה וקבוצת תלמידים בכדי להקים ישיבות במקומות (כמו בכמה ערים במדינה זו) שבהם הם היו היהודים הראשונים [וענין זה הוא רק בכחו של נשיא הדור, כי לבד – הרי ידוע פסק דין הרמב"ם⁹⁰ שיהודי צריך לדור במקום שגרים בו שומרי תורה ומצוות; אבל לנשיא הדור יש בכחו, ונותן כחותיו לשלוחיו, ללכת ("לך לך מארצך גו") ולפעול גם במקומות כאלה, עד שיעשו מהם מקומות של יהדות].

ובזה נשאלת אותה השאלה: אם צריכים לפעול את הבירור גם במקומות אלו, מדוע לא הגיעו יהודים למקומות אלו בכדי לברר שם את הניצוצות?

והביאור בזה, כנ"ל – כי במשך הדורות, כאשר בני אדם חדשים הגיעו למקומות אלו, נתגלו שם ניצוצות חדשים, ולכן שלח לשם נשיא דורנו את שלוחיו ותלמידיו, ועד – שיבנו שם ישיבות וכו'.

ויש לומר טעם נוסף לזה – דלהיות שמתקרבים לביאת המשיח, צריכים לסיים את בירור הניצוצות הנמצאים בכל קצוי תבל, ועד בפניה נידחת.

ואף שבכחו של נשיא דורנו לברר את הניצוצות גם בהיותו במקומו הוא, ע"ד עבודת הבירורים בזמן שלמה המלך (שהניצוצות נמשכו ונתקבצו יחד אל אור האבוקה, כנ"ל סי"ב) – מכל מקום, רצה גם לזכות את תלמידיו ושלוחיו שיהי' להם חלק בבירור הניצוצות, שזה שייך גם להם; ומכיון שיקח יותר מידי זמן להעלותם לדרגא שהם יהיו "ישב . . על כסא ה'" (כדרגת שלמה) – לכן שלחם נשיא דורנו למקומות אלו על מנת לפעול שם את הבירור, ועד ששלח לשם שלוחים להפיץ יהדות, ולבנות ישיבות וכו'.

יד. ולהוסיף בנוגע לאוסטרלי, שבבירור הניצוצות שם יש מעלה מיוחדת:

ידוע שתחילת הישוב במדינת אוסטרלי היתה ע"י החוטאים ופושעים נגד "דינא דמלכותא דינא"⁹¹ וז' מצוות בני נח, ששלחו אותם לשם להיותו מקום רחוק מישוב האדם, אשר "לא ישב אדם שם"⁹² (בתחילה הענישו אותם במקומם, אבל כשנתרבו

(90) ה'ל' דעות פ"ו ה"א.
(91) גיטין י, ב. וש"נ.

(92) ירמ' ב, ו.

הפושעים והחוטאים, עלו ("הָאֵט מֵעַן זִיךְ גַּעכְאָפֿט") על ההצעה לשלחם למקום רחוק; ובמשך הזמן נבנתה שם מדינה שלימה, ועד שבאו לשם גם יהודים בכדי לברר את הניצוצות החדשים (כנ"ל), ע"י שהקימו שם חדרים ותלמודי תורה עבור בניהם (כי לא רצו לשלחם מעבר לים), ויש שם כבר בנים ובני בנים עוסקים בתורה.

ועד שהיתה ההוראה מנשיא דורנו לבנות שם ישיבה (בהוספה על החדרים כו' שבנו עבור הילדים, כנ"ל).

ועפ"י יוצא שהבירור באוסטרלי יש בו מעלה נוספת ד"יתרון האור מן החושך⁹³, כי זה יוצא ממדינה שתחילת הישוב בה היתה של חוטאים ופושעים כו', ובמילא כאשר בני ישראל פועלים שם את הבירור ובונים שם חדרים וכו', יש לזה את המעלה ד"יתרון האור מן החושך" [ע"ד מעלת רבי עקיבא וכו' – שהי' בן גרים⁹⁴, ועד"ז תנאים ואמוראים אחרים שמוצאם הי' מגרים, ומהם נבנתה תורה שבע"פ].

ובהמשך לזה – יש להזכיר אודות הידיעה המשמחת שהגיעה, שבאוסטרלי נפתח סניף חדש של ישיבת תומכי תמימים ובית ספר לנערות, נוסף לבנינים ומוסדות שכבר היו שם מקודם.

טז. ויהי רצון, שממנו יראו וכן יעשו – שבכל המקומות בכל העולם כולו יבנו בנינים חדשים, ועד לשכונות ושיכונים (גם מלשון "ושכנתי בתוכם"⁹⁵) חדשים, ועד לערים חדשות, כולל – לפתוח סניפים חדשים של ישיבת תומכי תמימים וכיו"ב, ושיסעו לשם שלוחים ותלמידים וראשי ישיבות – "לך לך מארצך . . אל הארץ אשר אראך".

וע"ז שיסיימו את הבירור של כל הניצוצות, גם בפניה נידחת – זה ימהר עוד יותר את בנין בית המקדש השלישי בגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש ברגע כמימרא, שאז כל בני ישראל בכל מקום שהם ילכו לארץ ישראל.

[אבל גם אז יצטרכו לפעמים לצאת לחוץ לארץ (ע"ד כבזמן הזה שהולכים למקומות כדי לברר שם את הניצוצות), ולדוגמא – ללכת לקלאברי בכדי לקחת משם אתרוגים, כידוע⁹⁶ הקבלה מאדמו"ר הזקן להדר אחרי אתרוג קלאברי, וכפי שאמר, שכאשר ציוה הקב"ה למשה רבינו "ולקחתם לכם . . פרי עץ הדר גו"⁹⁷, שלח שלוחים על ענני שמיא בכדי להביא אתרוגים מקלאברי'.

ומזה מובן שכן יהי' גם לעתיד לבוא, ובפרט שיצטרכו ריבוי אתרוגים בשביל ריבוי בני ישראל מכל הדורות; ובודאי לא יסתפקו באתרוג של הקהל, אלא לכאור"א יהי' אתרוג משלו – "לכם"⁹⁸.

ע' 101). ספר המנהגים – חב"ד ע' 65 הערה 5.

97) אמור כג, מ.

98) סוכה כז, ב.

93) קהלת ב, יג.

94) ראה סדה"ד בערכו.

95) תרומה כה, ח.

96) ראה שיחת יום שמח"ת הישי"ת (סה"מ תשי"א

ולהעיר אודות הקשר לענין האחדות דכל ישראל בכל מקום שהם – כידוע⁹⁹ שד' המינים הם כנגד ד' הסוגים שאליהם מתחלקים כל בני ישראל, וביחד עם זה הם מתאחדים במצוה אחת¹⁰⁰; ועד"ז מודגש גם בנטילת לולב בסוכה (מצוה מן המובחר¹⁰¹): מצד אחד יש לכל יהודי סוכה משלו, וביחד עם זה "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת"⁹⁸.

וזהו החיבור דשני הקצוות המדוברים לעיל (סוס"ג), שכל פרטי ההתחלקות מתאחדים בנקודה אחת, ע"ד הענין דשלישי (הקשור עם הגאולה העתידה) המאחד את כל הפרטים].

– ישנם כאלה הטוענים שמדברים "דיבורים פראיים" ("ווילדע רייד") (שע"י העבודה עכשיו פועלים שמשיח יבוא ברגע כמימרא). אמנם הקהל רגיל כבר לדיבורים כאלה... ועוד ועיקר: דבר נחשב "פראי" כל זמן שאין מזה תענוג ("געשמאַק"), אבל כאשר יש לו מזה תענוג – "טעמו וראו כי טוב ה"¹⁰² – אין זה דבר "פראי" עבורו, ואדרבה – הוא צועק (וכולם צועקים) "עד מתי?!", מדוע זה לא נעשה כבר ברגע שלפני זה!! רוצים שהגאולה תבוא כבר מיד, עוד ביום השבת זה!

טז. בהמשך להנ"ל, כאן המקום שאלו שהגישו משקה "המשמח"¹⁰³ עבור מסיבות שונות בקשר עם בניית בנינים, בתי תורה תפילה וצדקה כו', ועד"ז בנוגע לשאר פעולות הדפצת התורה ויהדות – יעלו עתה, ויכריזו במה המדובר, ויזמינו את המסובים להשתתף במסיבות אלו, כרגיל בכגון דא.

ושיעשו זאת בזריזות, שזה ימהר עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה, וכל יהודי וכל בני ישראל הולכים לארץ הקודש, ו"ירחיב ה' אלקיך את גבולך"¹⁰⁴, ושם גופא – לירושלים עיר הקודש, לבית המקדש השלישי, ולקודש הקדשים, ותיכף ומיד ממש.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה"].

– שיחה ג' –

יז. רגיל גם לדבר על ענין בפרשת השבוע, ובנדון דידן – פרשת נח, שהיא הפרשה הראשונה שקורין בחודש חשון, שבו מתחילה העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו".

ובזה נשאלת השאלה: למה מתחיל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" – ה"ציאה לדרך" של האיש הישראלי – בסיפור המבול, שהוא ענין בלתי רצוי לכאורה? וכידוע פתגם

99) ראה ויק"ר פ"ל, יב.

100) ראה רמב"ם הל' לולב פ"ז ה"ה.

101) סידור אדה"ז לפני הלל. וראה לק"ש חכ"ב ע'.

124 ואילך. וש"נ.

102) תהלים לד, ט.

103) ס' שופטים ט, יג.

104) פ' שופטים יט, ח.